179⁰

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масеа а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 6 (4486). ЕРА, 11 январь, 1968 шу. Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин вань 100 шу дизара накъадолхаш

РИТМИЧНО БЕ БОЛХ

Къахьегама керда шу дІаделладелла. Нохч - ГІалгІайчен промышленни предприятей коллективаш къахьегама вахте эттай пятилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхочашъяра. ТІаьІйад доккхий социалистически декхарш. ДІадахача шерарчул 9,3 процент дукхагІа арахеца еза промышленни продукци. Цу дакъе, моттигерча промышленноста министерства куйгаллехь долчу предприятеша арахецача продукце боарам 19,1 процент, бытови гІуллакхаш дечу Министерства предприятеша арахецача продукце боарам 10,3 процент, ккачин промышленноста продукце боарам 5,5 процент. Уж декхараш доккхийн безхтокхамен да. Цулухьа хІанйю а дена болх ритмично бе беза хІара предприяте.

Пятилетка шоллагІча шеро къахьегама лер йитай. Валови продукци арахецара шера план республикерча промышленносто 102,3 процент кхочашъяьй. Пятилетка хьалхарча шера арахийначул 11,5 процент дукхагІа арахийцар продукци соакха. ТІаьІцача социалистически декхарех шера планал совгІа арахеца сзаш хиннар 9 миллион сома мехьа продукци мара йоацача, цу шера планал совгІа арахийцар 19,5 миллион сома мехьа продукци я. Къахьегама онсарлен план республика промышленносто 102,7 процент кхочашъяьй. 1966-ча шерацa нийслича лакхъеннай из 7,6 процент. Дерригa хьокхамаш лакха долаш чаккхдаьккхар юбилейни шу планированен экономически стимулированен кердача системага яьнача предприятеша. Цар 1966 шерарчул 16,2 процент дукхагІа я реализаци яь продукци, планал совгІа лакхъяьй къахьегама онсарле 8,4 процент. Къаьстта дика да хьокхамаш «Грознефть» объединене куйгаллехь долча мехкдаьтта газови [illegible] «Электроприбор» яхача заводен коллективай.

Мехкдаьтта газови управлене коллективо 113 процент кхочашдийр дІадахача шера план. Къахьегама онсарле лакхъяра шера план 10 процент тІехкхочашъяьй.

1968 шу дийй тайллара да. Укх шера план кхочашъяр пятилетка кхочашъяра эша хьол да. Цулухьа кердача шера хьалхарча денойке а лакхача темпашца дІаболабе беза болх. Пятилетка кхоалагІча шера плани пятилетке ханал хьалха кхочашъяра къахьегама вахте эттай республикерча дукхахча предприятей коллективаш, ер шу дика дІадоладаьд цар. Царна юкъе я памятни байракхаш долаеча Грозненски крекинг-завода коллектив. Беззал арахецара бетта план 116 процента снйрда мехкдаьтта продукци арахецара план 117 процента кхочашъяьй цо. Дика къахьег кердача шера химически комбината коллективо а, укх бетта хьалхарча кІирах валови продукци арахецара задане 102,6 процент кхочашъяьй цо. Мишта къахьегаш предприятеш дукха а я республике.

Цхьабакхъда, ерригa республика хьанйдача промышленносто юбилейни шера план тІехкхочашъяьйле а, мйс промышленни предприяте коллективо кхочашъяьннар шера план. Из бахьан долаш паччахьалкхенна дІа ца яьш йиcар 1,3 миллион сома мехьа продукци. ХІаьта къахьегама онсарле кхочашъяннар республикерча 15 промышленни предприяте коллектива. Царех я Гудермесски Наьсарен - Вокзалерен кирпичкаш ю заводаш, Наурски чхьагІар доаккха завод, Ермоловски хьунбоахам, кхьяраш.

Чурра кхочамех найда а оцаш цар ритмично болх ца барах шера план кхочашъяннар цу предприятеша, тІаьІнсар пачхьалкхен декхар. Цу цІераш яьлача предприятешка къахьегам боагІача хьисапе вІаштІехьбаьккхабац. Хан - ханнахьа социалистически ахьа итогаш яьяц, хьалхалаттаранй опыт шерра дІайовзийтаяп. ТІанйца социалистически декхараш мишта кхочашду хьожаш тІахьожам лоаттабара гІулакх а оссла хиннад. Укхаза нийслу къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш а.

Укх шера промышленни предприятеш хьалдашка латтараш чІоагІа доархІамен безхтокхамен декхараш я, уж ханал хьалха кхочашдара бокхамий кулгалхоша а партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша а доаза дІагІлоаца гІулакх да дІадахача шера болха юкъе нийслуш хиннa кхочачйбоацараш сихха дІадаккхар, шера план кхочашъяра шерра социалистически ахь йоаржаяр, цунна лерттІа кулгалдир. ХІана а веза хІара предприяте ритмично болх бергбола гІулакх вІаштІехьбаккха деза. Яхье льнача смена, бригадай керттера теркам тІабахийта беза производства эффективность лакхъяра, цунна кхочамех беза ойла эзара. ХІана болхлочо къовсам латтабе беза къахьегама онсарлен арахецача продукце дикалла лакхъяра, хІьата нуъта дІабоза мух планах лахихІачул лоцбе беза. Шерра механизаци е еза производства халача процессашта. Гилмаш дорда тІа вІаштІехьбаккха беза къахьегам.

ХІара предприяте инженерно - технически болхлой, специалисташ декхарийла ба ерригача оборудованеш бизача низана болх бергбоаш гІулакх вІаштІехьбаккха. къахьегама онсарле лакхлургйола керда някъаш леха.

Пятилетка кхоалагІча шера цхьаккха предприяти хиле йиш яц ритмично болх ца беш болза тІа тІехьамсаши. Цу дакъе керттера теркам тІабахийта беза сода тІехьаюсаш хиннача предприятей болх тоабара.

Производства эффективность лакхъяр керттера декхар а хиннa дІаэттад. Укх шера ерригa промышленни предприятеш планированен экономически стимулированен кердача системага йоала езаш я. Кердача системага яьнача предприятей опыт Іомае а кердача хьалашка болх бара кийчо е а еза предприятеша.

Профсоюзни организацеша шерра йоаржае еза социалистически ахь, шера план ханал хьалха кхочашъяра оарцагІбаха беза къахьегамхой. ЧІоагІа доархІаме да яхье яьнача коллективаша доахача толамий итогаш др, хьалхалаттача коллективий опыт шерра дІайовзийтар. ТІанйца социалистически декхараш мишта кхочашду хьожаш дами тІахьожам лоаттабе беза.

Пятилетка кхоалагІча шера цхьаккха предприяти хила йиш яц ритмично болх ца беш пачхьалкхен плане тІанйца социалистически декхараши толамца кхочаш ца деши.

Грозненски «ГАРО» яхача завода литейни участка обрубщикалла Зарниев Муса болх беш вола массехк шу да. Шиъ болх дика боаш а хьинаре къахьегаш а ва Муса. Болх бешнехьа сайрейнарча школе реша а дешаш дика чаккхьйкхар цо 11 класс. Общественни балха тІа а хьинаре дакъа лоац нох. Зарниева. ВІаьтта цхьаза профсоюзни цехови комитета членалла хержар из. Дукха ха боацаш йоикха дегаГІаз хиннай Мусийна — КПСС членийн кандидаталла дІайийцар из. [illegible] кхочашду цо. Пятилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхочашъяра хІама хІара сменах [illegible] 140—160 процент кхочашъеш къахьегаш ва из.

Сурта тІа: обрубщик М. Зарниев. [illegible] М. Пимено сурт.

МИШТА КИЙЧДУ ДІАДУВ ФУ

ДІадув фу хаьнахьа кийч ца ларах, цун дикал лоха хиларах хІара шера юкха зе хул Наьсаререча боахамашта.

Уж кхоачамбоацараш къайла доацаш массаза гуча да. вІалха агроном веце а дІатІахьожжаме а ховргла лаьттах балла лаьрхІа оийг дика ба е ца ба. ХІаьта а Іанч заманехьа укхаза сатийна хул, ве фу хувпаргла, ца тоьар хьатІалахьаргла язаш. ВІаьсти дІаэлла багІа а баьгІа, тІаккха оарцагІа боал.

Уж гІалаташ довзаш ба боахамий кулгалхой, специалисташ. Укх шера юххера а парнара «Ун» бала лаьрхІар нар. Цар 1968 шера кхочашде яьна тІанйцача социалистически декхараш тІарча цхьан пункта тІа, 1968 шера 1 январь хьатІакхачалехьа бокъонна цІендаь кийчаьь зел зе фу дІаеттаде яьна дена дош да.

Из ха хІана тІехъяьннай, мишта кхочашду шоай дош Наьсарерча боахамаша?

«Назрановский» совхозо укх шера дІас езараш 1300 центнер хьажжІан я. Царех дІас найна арахь 354 [illegible] нара яц. Вожаш тІоадал сов хиларах дІас йоаш йолаш яц. ГІалуаргаш тоьаргйолаш яр (300 центнер я уж), бакъда цІенъяь яьнаял. Такан цІенъяь латте дІай найнака а яц: сиаерохна яда лаьар летал царех. Болиш бохча вена а гороха а оагІача боараш кхочашъяь [illegible].

ХІана ца эшаш шу тайпара сурт да «Экажевский», «Октябра 40 шу» яхача совхозашкара дар а.

«Октябра 40 шу» совхозе 160 центнер кол бІеца хилар бахьан дІабе йиш йолаш яц, хьажжІаш а тІаьла я. «Цамогаш» [illegible].

Укх шера «Экажевский» совхозе дукхагІа дола лаьтташ дІайоаргхолаш да хьалха кхачача соартолаша. Цар фу хІана укхаза эмачукга хьежача вІалха я хьл.

Лоацца аьлча, фу кийчдара укхаза дІадахача шерашка хинначул эргІдьнна дукха хІама дац.

Из гІалат тоаде ха я боахамашка, нагахьа санна кхоаненна а ца декхаш совхозий кулгалхой тохалейа.

Н. ФИСЕНКО,
Ингушерчу фун лабораторе заведующи.

Дика дІадоладаьд керда шу

Лакхача къахьегамо доланца дІадоладаьд керда шу КПСС XXIII-ча съезда цІи йолача Грозненски крекинг-завода коллективо. Январь бетта хьалхарча кІирах беззал арахецара задани 116 процентаx мехкдаьтта сийрдалла продукци арахийцара план 117 процентаx кхочашъяьй цо. Планал совгІа хІаналехьа арахийца мехкдаьтта продукци эзараш тоннаш я. Социалистически ахье хьалхалатте нах: Белоусов, Новиков, Кайдаш. Кононенко керте латтача установкай технологаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХЬАЛХАРЧА КІИРАННА

Грозненски химически комбината болхлоша январь бетта хьалхарча кІирахь ден план 102,6 процент кхочашъяьй, заданел совгІа арахийнай этташ эзараш сомий мехьа продукци. Къаьстта дика къахьег укх шера Баев Александр керте латтача фенолл ацетони доаккхача цеха коллективо, фенол даккхара кІиран план 108,4 процент кхочашъяьй цо, хІаьта ацетон даккхара план 110 процент кхочашъяьй. Мишта дика къахьегаш я вон. Кронкин керте латтача цеха коллектив а. Январа хьалхарча 7 ден спирт даккхара задане 106,7 процент кхочашъяьй цеха болхлоша.

А. ГАНИНА.
Грозненски химически комбината инженер-экономист.

НОВ. В. С. СИМАРЗИН НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР СОЦИАЛЬНИ ІАЛАШОН МИНИСТРАЛЛА ХЬОЖАВАРАХ ДОЛА

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумо сецаш бу:

Нов. Симарзин Василий Степанович Нохч - ГІалгІай АССР социальни Іалашон Министралла хьожаве.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968 шера, 10 январь.

НОВ. Н. И. ОЛЕЙНИКОВ НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР СОЦИАЛЬНИ ІАЛАШОН МИНИСТРА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИЯТАРАХ ДОЛА

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумо сецаш бу:

Нов. Олейников Никита Иванович пенсе тІа, водаш хиларна дувзаденна Нохч - ГІалгІай АССР социальни Іалашон Министра декхарех мукъавалийта.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968 шера, 10 январь.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАХАЧА ЗАВОДА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а МЕХКДАЬТТАИ МЕХКДАЬТТА ХИМИЧЕСКИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛАХЬА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Мехкдаьтта чакхдахара процессаш дегІахкхулача дикa хІамаш карагІдуларах, цар технологи вовзаьккха тоарах, оборудованех пайда эцара эффективность лакхъярах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика мехкдаьттаи мехкдаьтта химически промышленноста Заслуженни Деятель яха сийлахьа цІи лойла Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлошта:

Абсаликов Мамед Абасалиевича — № 4 йолча цеха №№ 1—2 йолча установкай начальника.

Борисова Раиса Аверьяновнайна — № 1 йолча цеха начальника.

Никитин Иван Ивановичa — № 7 йолча цеха слесаря.

Новохин Михаил Степановича — № 1 йолча цеха № 11 установка оператора.

Соловьева Татьяна Георгиевнайна — завода директора.

Харинов Султан Камбовича — № 4 йолча цеха начальника заместителя.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1967 ш. 28 декабрь.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАХАЧА ЗАВОДА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Мехкдаьтта чакхдахара процессаш дегІахкхуларен вертайолаш тоарен дакъе бокха бераете болх барах, болх беш йолча мощносташа продукци дукхагІа арахецарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлошта:

Ахмадов Бюри Юсуповича — № 7 йолча цеха слесаря.

Белосвина Ксения Ивановнайна — № 4 йолча цеха товарни оператора помощника.

Волкова Валентина Дмитриевнайна — центральни заводской лаборатора лаборанта.

Ветинов Петр Дмитриевича — профессиональни союза заводской комитета председателя.

Гречкин Василий Ивановича — пенсионера.

Григорьева Лидия Кузьминичнайна — № 2 йолча цеха оператора помощника.

Демченко Наталья Елефероновнайна — № 1 йолча цеха оператора.

Живолупов Михаила Арсеньевича — завода партийни комитета секретаря.

Завалин Петр Антоновича — № 6 йолча цеха оператора помощника.

Карабейникова Нина Георгиевнайна — № 1 йолча цеха товарни оператора.

Мельникова Мария Михайловнайна — № 2 йолча цеха лаборанта.

Муртазаинов Иван Галлевича — № 5 йолча цеха оператора.

Писаревский Анатолий Петровича № 7 йолча цеха начальника.

Поповская Александра Васильевнайна — центральни заводской лаборатора начальника.

Роенко Мелания Павловнайна — № 4 йолча цеха оператора помощника.

Сергеева Мария Яковлевнайна — № 6 йолча цеха лаборанта.

Сергиенко Мария Михайловнайна — № 6 йолча цеха оператора.

Солдатов Виктор Григорьевича — № 5 йолча цеха слесаря.

Степанов Степан Степановича — № 3 йолча цеха машиниста.

Суровцева Галина Петровнайна — № 5 йолча цеха товарни оператора помощника.

Трушков Василий Павловича — № 4 йолча цеха оператора.

Уланов Юрий Федоровича — № 8 йолча цеха начальника заместителя.

Фролов Николай Филипповича — № 7 йолча цеха слесаря.

Штанько Виктор Андреевича — № 10 йолча цеха прибориста.

Штайнгарт Самуил Генуховича — № 4 йолча цеха №№ 5—6 йолча установкай начальника.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1967 ш. 28 декабрь.

ТІехьабусараш хила йиш яц!

ЮХХЬАНЦЕ А ЛЕРТТІА ВІАШТІЕХЬБАККХА БОЛХ

Республика 1967 шера балча балха керттера итогаш яьй. Цар хьагойт Нохч-ГІалгІайчен промышленноста дерригa доакъош юбилейни шера толаме дегІаихалга, шера задане дикка тІехкхочашъяьйга.

Валови промышленни продукци арахецара пятилетка шоалагІча шера план 102,3 процент кхочашъяьй, гІаьта планал совгІа республика предприятеша арахийцаь 19634 эзар сома мехьа хІамаш. 1966 шерарчул 11,5 процент дукхагІа хьаьй продукци, 3,7 процент тІехкхочашъяьй къахьегама онсарле лакхъяра план.

Юкъера лаьрхІача республика промышленноста юкъарчарел дикагІа да планированен экономически стимулированен кердача хьалашка болх беш хиннача предприятей хьокхамаш, цу предприятеша — 1967 шу чакхдоалаш 29 яр уж — 1966 шерарчул 16,2 процент дукхагІа реализаци яьй продукцеш, планах лаьрхІачул 8,4 процент лакхъяьй къахьегама онсарле.

Къаьстта дика къахьийгад республика мехкдаьттахоша. «Грознефть» объединени бІарча хьанйдача 1966 шерарчул 23 процент дукхагІа а дІадахача шера реализаци яь продукци, хІаьта къахьегама онсарле—планал 18 процент лакхагІа. Дикка дегІабеяаб мехкдаьтта промыслови управленеша бу найда а.

Юбилейни шу дика чакх а даьккха пятилетка кхоалагІа шу бІубенна дІадоладаьд мехкдаьтта-газови управлене, Грозненски химкомбината, КПСС XXIII съезда цІерагІча крекинг-завода, «Нефтехимавтоматика» яхача завода, вышкабетонни конструкцей Грозненски завода, № 2 йолча гІишлой материалий комбината, хІаьта тегачь производственни объединене, Грозненски Сунженски консервни заводаша, МалгІобика горпищекомбината, кхы дукхачар.

Юбилейни шерара республика промышленноста хьокхамаш кхы а лакхагІа хургдар, нагахьа санна ерригача предприятеша пачхьалкхен план кхочашъяьяларе. Валови продукци арахецара шера программах доархІаьяьь 9 предприяти, цар дІа ца луш йисай 1,3 миллион сома мехьа продукци. Кердача системагІа болх беча предприятеех 4 предприяте 1,3 миллион сома мехьа продукци йисай реализаци ца ен, цар оаттадае шера план кхочашъяьяц.

Цудухьа пятилетка кхоалагІча шера цІенхаштта таибе беза промышленноста ерригача доакъой болх. ЧІоагІа доархІаме ха кердача шера юххьанце а ерригача предприятеша ритмично, продукци дикагІа а дукхагІа а арахецаргйолаш болх беза вІаштІехьбаккхар. Цу гІулакхна къаьстта терко е еза тІехьаюсаш хиннача предприятей коллективаша.

Уж декхарийла я кердача шера шоай берриге ниа тІабахийта къахьегама балха тІа нийслу кхочамбоацараш дІадаха, производства тоанел кхетачна найда эцй.

Предприятей экономика дегІабоалара доккха повиъостал вергда пхе шера план ханал хьалха кхочашъяра хІара дена, шерагІа кхаьш леттача социалистически ахьо. Цу ахьа шекъаьлхача хІара коллективо керттера теркам тІабахийта беза планаш тІаййца социалистически декхараши кхочашдара, производства эффективность лакхъяра, хІамаш кхоабара, продукце дикал лакхъяра а цунга дІаелзар дехкара а.

Боахама кулгалхоша, партийни организацеша хаьм терко е еза къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхара.

ХІара коллективо сийлен декхар да пятилетка кхоалагІча шера плани социалистически декхараши ханал хьалха кхочашдар.

1967 ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ.

Предприятеш	директор	парторганизаце секретарь	план кхочашдаргІара процент
ВАЛОВИ ПРОДУКЦИ АРАХЕЦАРА			
«Трансвязь» завод	Комаров А. В.	Магомадов М. И.	95
Шаьлара завод ЖБКК	Корнеев В. И.	Дудаев А. М.	90
Гудермесски кирпичи ю завод	Шаулов И. Р.	Вуза Г. У.	61
Назрановски кирпичи ю завод	Бузуртанов Х. Э.	Шальнев А. И.	76
Ермоловски леспромхоз	Воронов В. Н.	Деев В. К.	85
Горпищекомбинат	Изюмова А. В.	Пестренин Н. С.	99,7
№ 2 йола Горбыткомбинат	Амирджанов П. Д.	Камышинский Ю. В.	96
Урус-Мартана райбыткомбинат	Эдельханов М. У.	—	69
ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА			
«Красный молот» [illegible]	Колесник Н. К.	Шейкин В. М.	99,1
МДФ «Терек»	Арсенин А. И.	Федюшкин Н. И.	93,0
Сунженски кирпичи ю завод	Долинов Н. А.	—	72,0
Ачхой-Мартана райпромкомбинат	Печоев Б. Б.	—	57

ВЕЛИКОБРИТАНЕ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ВИЛЬСОН ВИЗИЙТАГІА СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ВОАГІАРГХИЛАРАХ

ХьалхагІа хоам баь хиннача тайпара, 1967 шера февралe Великобритане волча хьва СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина английски правительствана керте латта премьер-министр Г. Вильсон Советски правительства хьаша а волаш вола аьнна Советски Союзе хьийхавар.

Г. Вильсона официальни визитца Советски Союзе вар 1968 шера 22 январера дена 24-ча январе яхаччалца хургдолаш бара вІаштІехьбаьннаб хІанз.

АСУАНЕ ЦІЕЙ ДЕЗДАР

АСУАН, 9 январь. (ТАСС-а корр.). Тахан лаьхха Асуански плотина хьалъеча площадке тІа хилар, лакха плотина хьалъеш латта 8-гІа шу дизарцеи Асуански гидроэлектростанце юххьанцара агрегаташ йолалийтархцеи юзаенна йола, торжественни церемони. Президента Гамаль Абдель Насерей ОАР правительствана ехд а йийхе, из цІей дездеча денъа лаца Асуане кхаьчай КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров керте а волаш вола советски правительствени делегаци.

ІуйренйнІа 9 сахьат даьлча советски хьаший, шоаша улув баьнна ОАР премьер-министра заместитель Сидки Сулейман а, нах чуйе цІенош хьаллара министр Азис Ясин а, лакха Асуански плотина хьалъяра гІулакхашта волча министра заместитель Ибрагим Заки Кенау а, кхыбола официальни нах а болаш. Советски Союза ОАР-е байрахкаца хоазьъеча торода улицашка гІолла Асуански гидроэнергетически комплекса гІишлошъяра площадке болх. ХІетталехьа а цига уж кхачарга хьежаш ба советски арабски специалисташ, дукха тІа эттара йоккхагІчарех йолча цу гидроэнергетически гІишлоший эзараш бола гІишлоиъераш.

Советски делегаце членаш, делегацеца улув баьнна египетски официальни нах, ОАР-ра СССР посол С. А. Виноградов, Советски Союзерча ОАР посол Мухаммед Мурад Газеб гІишло яра балхаш мишта лел дух тІа бувл, гІишлон керттерча участкашка хьежа Советски делегаце членаш дух тІа боах Сидки Сулеймана, Ибрагим Заки Кенавс, гІишло еча керттерча советски эксперта К. И. Смирнова, кхыча керттерча специалисташа.

Делегаце членаша къамаьлаш ду советски а арабски а инженерашцеи болхлошцеи, цар хетт къахьегам вІаштІехьбаккхара, кадоаш кийчъяра гІулакхаш. ГІишло ераша беламе тІаьйбу советски хьаший, екаш е советско-арабски доттагІала сийна волазунгаш.

11 сахьати 20 минути яьлча гидростанце машинни залага хьежачул тІехьагІа К. Т. Мазуров Сидки Сулеймана гидроэлектростанце кхоалагІча агрегата управлене щита дІатІаболх. Рычаг дІахьовзаю, тІаккха зале болх беча кердача турбина тата а хьов, хІаьта из Каирера ОАР кхыча районашкен ток дІаяхийта а болаелар.

ТІаккха йиьлагІа турбина болалу. Цул тІехьагІа, хьаьший тІа а болаш, дІеотташ мукхдаш доаьача болатах етта 140 тонн лозал доаа лакхагІча турбина чарх.

Гидроэлектростанце агрегаташ официальни йолалийтара церемоне белгалду Асуански гидроэлектрически комплекс йиллара балхий шоллагІа этап йистеьлар, аьлар керттерча советски эксперта К. И. Смирнова ТАСС-а корреспонденташка. Асуане лоамаш породаш леденийтара таташ Лакхехьарча Египте лакха плотина хьалъя долалуш дІахайтадча 1960 шера 9 январегара дена дІадахача 8 шера чухьа дукха хІама хиннад йистехьйяннад. Плотина ше хьалла, хІаьта водохранилище а яь. Цо-йщи хулайт ДІаььюте хоккхача африкански хи хьарсамагІа уха кий ОАР экономикана хьача гІулакхаш [illegible].

Хьаьш наьтта ОАР цаІ йоала автоматизированни а телемеханизированни а энергетически система, хІаьта цо ВІашагІкхийттача Іарбий Республикан промышленности шерта болхамий электроэнергий Іалам а бу.

Гидроэлектростанце машинни залагенча гІишлоиъяра площадкашкен хьожилга йистадаьлача советски делегаце членаш Асуане бака баьлар. Юда болхачa новкъа уж хьийжар гароба а кук йистоний а белгальааьна йолча моттигашка, хІамашка.

Делгьей тІехьагІа делегаце членаш вІашагІкхийтар Асуански гидроэнергетически комплекса советски гІишлоиъерий коллективаца.

А. СТУПАК, А. КИСЛОВ.

СИЙЛЕН НИКЪ

Кхоана, 12 январе шийн 60 шу дизара цIей дезду Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Боккхен сий долаш ба завода коллективо хьабена никъ.

...1907-гIа шу, декабрь бутт. Таханара завод цу хана хиннар я аьлча тешa хала да, ахаш хувц завода къаьнача болхлоша. Болх бе йолаеннача шерашка цо арахецаш хиннар дукхьал фатаген мара дацар, хIьта хьадоаккхаш хиннa бензин мичахьа дIалохийтаргда а ца хаьш дIамехкадеш хиннад, ахаш дувц болхлоша.

Граждански тIом болча хана йовзаргйоацаш йохаль хиннаi из дIамита фатаген ду завод. Советски Iаьдал эттачул тIехьагIа чехкка юхаметтаоттайир из. Бергга низ тIа а бахийта къахьмийгар завода коллективо керда установкаш хьалъеш, Даьхенна дукхагIа мехкаьтта продукташ яха гIерташ. Сиха хувцадала доладелар завода сибат. 1922-ча шера болх бе йолаелар 16 кубони батарей.

1923-гIа шу. Завода коллективa чIоагIа кхаь а хулаш хIана хилар цу шера—заводе баьхкар М. И. Калинини К. Е. Ворошиловаи. ХIаьа цхьоалагIа цех йолча майда тIа даргех правительствaн цIерагIа М. И. Калинина даькъала йийцар завода коллектив йохаль завод толамца юхаметтаоттарах. Цу хана завода сийлен стоицик аир М. И. Калининах завода болхлоша, из цIи хларах дола документ а луш. Цул тIехьагIа кхы а дикагIа къахьега йолаелар завода коллектив. Тахан завода 60 шу дуза цIей дездеча деношка, заводa управлене дIачувоача, бIарг тIаоттаргболча хьалтеха довлл К. Е. Ворошиловеи М. И. Калининен мемориальни доска.

Советски Iаьдал латтача шерашка йовзаргйоацаш хувцаеннай завод. Ерригача цехашка, установкашка къаьнача, балха оасарле доха йолча техника метта керда, йоккха мощность йола оборудованеш я хIанз болх беш.

Ха дIа ме йода шерлуш, йоккха хулаш хьаьнай мехкдаьтта чакхдоаха завод. Хьалха арахецаш хиннача продукцех кховчамбаь Iе йиш яц, кердача хано дIадехар дукха да. Цудухьа каст-каста хьал а еш болх бе дайоаладу заводе керда установкаш. 1928-ча шера дукхьашха тьалхе йолайир лакха дикал йола машиндаьтта арахеца трубчати атмосферно-вакуумни установка. Цунна тIехьа хьал а яь болх бе дIайоладелийтар проектировщикаша, гIишлошьерама завода коллективо тIехника керда оборудовании аппаратурей йола №№ 5, 6, 9, 10, 15 йола установкаш. Технологически процессашта автоматически регулирования ергIолаш гIулакх вIашгIехьдаьккхадар цу установкашка. Из бахьан долаш дикка дакхъелар установкай мощность, аттача баьлар болилей къахьегам, дукхагIа хилар арахеца мехкдаьтта продукци.

Цу шерашка болабелар халкъа боахам город Грозненча мехкдаьтта чакхдоахаршенка шин продукцие ассортимент шерьеiгa дIадеха. Вай махка эттара хьалха тугоплавки парафин арахеца йолаелар цу шерашка хьалхьа лерра установка. Из арахеца йолайоача укх 40 шера парафин доккхар дукхадала деIадена.

1930-ча шерашка кхы а болхагIа нах бола №№ 1, 2, 3 йола установкаш хьалхе йолайир. Доацача хана хьалхь лькхар ух. Цига арахеца йолайир йоккхьвасочни промышленность оьшеи парафина берзах дорьяIша бола растворитель. 1932-ча шера болх бе йолаелар электродни кокс арахеца установка. Цу хана хилаш хиннaчул дукха дукхагIа арахец из хIанз цига. Цу халача, сийлен шерашка хьинаре къахьегарах цIи хеза дукха технологий бар заводе. Вай республике цистел вай махка а цIи хоза хиннай Артемова Александра корте латта кхалкаьла технологий бригада. Хьинаре къахьегарах болгIаьбаьна хиннаб технологи Мурдаев Махьмуд, Рудечок Григорий, Штанько Андрей, Кириченко Иван, кхы дукхабераш.

Сийлаь-боахха Даьймехкан тIом халалехьа хьалхарча шерашка революци дIалехьа хьалхагIа хилачул 10-зза лакхъелар арахеца продукци, кердача установкаша чакхдоахаш хиннaд цу хана 70 процент мехкдаьтта. ТIом боабеннача шерашка хьинаре кхьа а хьегаш, шай толамца кхоачадьарах завода коллективо къаьхьегаш лакха мах бир хьамсарча партен Советски правительствая. 1942-ча шера 6-ча феврале СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указах Къаьхьегама Цеча Байракха орден елар завода коллективa. Цига балх беча дукхачаболхлошта ордешаш медалеш елар. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа пятилеткаш хиннар дукха кхоачашйир. Советски Iаьдал эттача шерашка мутта доккхий хувцаенна завод.

Дукхьал укх тIехьарча итт шерa (1957—1967 шш.) валови продукци 51 процент, мехкдаьтта сийрда продукци 63,8 процент, товарни продукци 75,2 процент дегIайяьлa. Хьанал лаьрдIачуз сомаш баь пайда 5 миллион сом гергга ба. Къахьегама оасарле цу шерашка 61,6 процент лакхъеннай. Ханна тха завод кьалуш латта а, доалача толамашка хьехача шерагара шерага къоплуш латт из, — йоах шийн цIей дездеча денoшка дог гIоадьяьнача завода болхлоша.

Къаьстта доккхий декхараш латтар завода болхлошта хьалхашка Советски Iаьдала ах бIаь цу дузача шера. Цу декхарех а дика доархIабир уж. Мехкдаьтта сийрда продукци арахецара шера плани 20-ча декабрей валови продукции арахецара плани ханал 5 ди хьалхен кхоачашйир цар.

Социалистически къье хьалхалаьттай А. И. Кулин, Г. Я. Абасалаева корте латтача шоллагIчей промыслагIчен цехий коллективаш. Цига дика къахьийгад ин. Абасалова, Тарасов, Штейнгарт, Тоталин корте латтача установкай коллективаша а. Юбилейни шера лакха къахьегама толамаш даларах завода хьохайир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, облсовпрофа даим лелаергболча пхьегин байрах. ДIахо йогаа хана кхы а дикагIа къахьега лерхI завода мехкдаьтта чакхдоахараша.

М. МАГОМЕДОВ.

Сурта тIа: № 5-6 йолча установка технологаш (аьрдехьара лаьттехьа) К. Чуева, И. Кучмалова, цеха начальник В. З. Кураина, С. Велиах.

ТИЙГА ХIАМАШ НАХА МАХЕТТА ХИЛИЙТАРА

Пятилетка хана хьалха кхоачашъяра тьинаре хьалхет Грозненски швейно-производственни объединене коллективо. Пятилетка шоллагIча шера плани 15-ча декабре кхоачашъяьй цо. Цига лакха къахьегама толамаш дола вIашгIехьдаьлар объединене болхлоша, инженерно-технически болхлоша творчески дукха болхаш дерах, цхьайолча участкашта реконструкци ярах, производствана юкъе керда техникеи технологии кхахьарах. Из бахьан долаш къахьегама оасаллен плани 106 процент кхоачашйир.

КПСС XXIII-ча съезда цIи лелача кремлет-завода коллективa инициатива хьал а лаьца, доккхий социалистически декхараш тIаийцад объединене хIамаш тегараша. Цхе шера плани 1970-ча шера цхьоалагIча декабре кхоачаш а еш, планах совгIа арахеца лерхI 2500 эзар сом мехьа продукци.

Къаьстта дика къахьегаш болгаьльийнай И. Ф. Сапронов, И. И. Будкина, Т. И. Мельситова, кхьбараш корте латтача цехий коллективаш. Укх шера графиках хьалха бува цу цехий хIамаш тегараш. Цар дIалахача шера плани а 15—20-ди ханал хьалха кхоачашйир. Цигга чекхдаккха лерхI хар пятилетка кхоалагIа шу а.

Объединене коллективо дика хьехаш даьхад болхана-финансови балха тIа а. Цун керттера бахьан да производства резервах боаца пайда эцар, къахьегам нийса вIашгIехьбаккхар. Эргабаьнакха тоабир оперативно-производствени планировани ярa боах, цунца дукхаделна ритмично бу болх предприяте.

ЧIоагIа тераш тIабахийта вIашгIехьбаьккхар общественни организацей болх а. Массехк шу да объединене «Технико-экономически совет» (ТЭС) болх беш йолa. ДIалахача шера шийн заседанешка 20 декхаргa хьежар из. Уж керригаш а производства эффективность лакхъяра тIалерзадьдар. Производства болх нийса вIашгIехьбаккхарахи адаме гIулакх толарахи дика кIезигъелар производствени халонаш. Цигга лоххбелар арахецача продукцен дIабола мах.

Производствана юкъехьача хIара моделa калькулировани яра а дукха балхаш чакхдьхар, ер дений йола моделан яра ца хецаш сайир. Технико-экономически расчеташ лелаечир бехкaхне а лакхбелар, цигга дикагIа пайда нийса болабелир массийсчна материальни, къаьхьегама, финансови ресурсех.

Халахете а ала дейшз ца, цхьайолча хана тха технологашка, техникашка экономи яра тIаьрзаь а йоацаш йола экономически расчеташ еш хилар, кIала лерд йоаца эффективность хилийтара еш а уж, дукхаьа экономисташка уж дIалоцийтара.

Производствага дIадолар кIезигдара, арахецача продукцен дIабола мах лоххбара шерра-шерра хьеж дIалхийта ехача керттерчех гIонха йолчех материалий нормашка. Из бахьан долаш дIадахача шера пачхаьлакхена кхедаь хIалаш 100 эзар квадратни метр я. Цо хьахьоих кхоябара резерваш йолаш хилар. Уж леха а еза, царех бола пайда нийбе а беза.

Премировани яра система а тоаьй, № 1, 16 йолча цехашка болха юкъейихьай отраслеви нормаш, цудухьа цу цехашка дика лакхъенний къахьегама оасарле. Нормаш кхоачашъяргеи арахецача продукце дикагеи тьежна 35 процент премеш нийе болабелир баххлей, отраслеви нормаш кIезигьярех, хьалха нийьраш 20 процент мара йоацаш.

Производства эффективность лакхъяра чIоагIа доархIамe да арахецача продукце дика лакхъялр. Продукци дикагIа ме хул сихагIа дIайода из, кхоачашъю продукцена реализации хоа план, муцца цхьана пайда бара плани а кхоачашъю. 1965-ча шера деза шоцена продукци дикагIа сортах хIамарах пайда беш хьайоагIа объединене коллективо. ДIалахача дукхьал цхьан шера баь пайда 36 эзар сом да.

Арахеца продукци дикагIа хилийтара чIоагIа доархIаме да вIаштIехьдан дика хилар а, цигга чIоагIа доархIаме да оборудовани дакха дикал йолаш хилар а. Универсальни оборудовани дукхагIа ма хул дикагIа хул барегьан оь. Тела хул костюм, коча пьеша дукьгах, цигга кхы дIахо. Тегача хIамаш дикал йолаш дукьгара оьшаш гIулакх да производстваш юкъе унифицировани технологи кхахьар, цо методически чоалхамe хилийтад цхьайолча ухкашта обработка яр, цигга доархIаме да тайп-тайпара приспособленеш производствана юкъеяхахьар а.

Боккха тераш тIабахийтаб хIамаш тегарашa тега хIамаш сахьат доацаш хилийтарах технически отдела тIахьожам болдаш уж дIалургIолаш гIулакх дарах. 1964 шера из метод юкъейихьа эшар хIамаш тегача цехашка шера, хIаьта хIанз кхыча цехий болхашта юкъе а йоккхьай из метод. Цу методаш болх беш я барахьам доаха, экспериментальни, кхьйола цехаш. Цох хьахиннер а дика да. Сахьат доацаш продукци арахецара йолча сарайбени методах къаьстта дика къахьет вай. Сапронов корте латтача шоллагIча цеха хIамаш тегараша. КхоалагIа шу да цар рекламаци йоацаш болх бу. ДикагIдолча сортах цига арахеца продукци 99,3 процент я. Социалистически къье а хьалхара моттиг лелош хьайоагIа из.

Продукци дакха дикал йолаш хилийтара ОТК болхлоша цхьадаш тIахьожам лоаттабу, цул совгIа кIирагIа шозза ерюотдийнахьа ерача дийнахьа хIамаш тегача цехий балхага хьожаш вIашагIъехка комиссеш я цига. Гучадаьнна кхоачамбоацараш дукх керттерча инженера дакъа а лоацаш, уж кхоачамбоацараш сихагIа дIаламара хьадда бола мероприятеш белгалйоах. Массанена вIашоевийт брах лорьаш, барахьам дика а тегаш хьожаш тегараш. Боккха ерсата бa боагIа болх бу.

Тегача хIамай дикал дикагIа хилийтара кийчъаь моделаш ноц художественни совете. Цига дакъа лоацаш хул торговя организацей, балай, продукце дикаьтa хьежача организацей векалаш. Каст-каста тегаш бола хIамаш йовзийташ выставкаш ю. Дукха ха йоацаш нигга выставка хилар тIонерий Дворец, Ленина цIерагIча культура Дворец, кхычахьа. Цахадаш бувзам лоаттабу шоаш тега хIамаш йохкача тукашца, цигарча болхлоша аь болечанем харде а лулаш болх бу дIахо.

Къаьстта дикача толамашка чакхдаьккхар юбилейни шу объединене хIамаш тегараша. Укх шера тха коллектива хьалхашка латтараш кхы а доархIамегIа декхарaш да. ХIамаш тегаран кийчача продукцена реализаци арекплан 25 процент лакхъяьй, дIадахача шера хиннача, производства бе беза пайда шоала гаргга дукхагIа хила беза. Укх гаргтача хана арахеца йолалургья нейлонови маIача наьха кочамаш.

Кердача шера хьалхарча денойшка дени къахьегам дика вIашгIехьа а баькха, лакхача тонпашца дIабоалабаьб шоай болх хIамаш тегараша. Шерра социалистически кхь йоаржалий пятилеткa кхоалагIча шера плани ханал хьалха кхоачашъяра. Хьалхашка латта декхараш шоаш толамца кхоачашдергдаларах дог тийша ба цар.

И. ЦЫГАНКОВ,

Грозненский швейно-производственное объединение экономист.

НОТ-о ПАЙДА БАЬБ

Къахьегама оасарлеи рентабельности лакхъяра, арахецача продукцена дIабода мах лохбара доарлIаме гIулакх да Iилман зарда тIа къахьегам вIашгIехьбаккхар. Цунца цхьана лакхйу производства экономически эффективность а. «Грознефтеразведка» яхача тресте дика дел Iилман зарда тIа къахьегам вIашгIехьбаккхаза бйах, НОТ-а мероприятеш производствана юкъехуль тресте вIашагIъехкача творчески советашеи бригадашеи. Тресте цахаддаш болх беш а 360 сат юкъеоагIа 57 творчески совет. Цар болх бу ерригача предприятешка, цехашка, участкашка, хIара буровой йолча. ДIалахача цхьан шера совешашка, бригадашка кийчъяй 30 йоккха мероприяти, производствана юкъейихьай 320 рационализаторски предложени. Цар шера пачхаьлакхена 294600 сом пайда баьб. Из пайда баьча мероприятешта юкъе йоахад къахьегама оасарле лакхъяраи арахецача продукцена дIабода мах лохбараи производствана юкъехиьа мероприятеш. Цигга цу юкъе йоахац Аьли-Юртовски, Терски, Октябрьски бурувлеттача конторашеи Эльдарово-Орлинная яхача тоххама бурув техача конторей кхычахьеи кийчъаь мероприятеш.

Аьли-Юртовски кIоарга бурувлеттача конторе балха хьнах бизза пайда эцара дукха мероприятеш кийчйир. Цар дикка лакхйир къахьегама оасарле. Масала, № 62 йолча скважине къахьегама оасарле лакхъелар 15 процент, хIаьта № 63 буровой коллектива къахьегама оасарле 6 процент лакхъелар. Цу буровой мархьал беча маьха балхагa хьежача гучалыхар 29,2 процент бадза ха ветъа йоаш хилар. Цу контора балха юкъейихьар уж санна йола 25 мероприяти.

Iилман зарда тIа къахьегам вIашгIехьбаккхарах автотранспорта контора коллективо шера пачхьалкхена бу пайда 127700 сом, хIаьта вышко-монтажни конторе дукхьал кхо буровой сетевой графиках хьалхьарах 81 эзар совгIа сом пайда бир. Лоацца аьлча НОТ-а мероприятеш производствана юкъехахьарa треста чуйоагIача ерригача конторашa шера пачхаьлакхена баь пайда 294 эзар сом да. Iилман зарда тIа къахьегам вIашгIехьбаккхара болхаш дIахо хьеш да треста массайолча участкашка.

Д. ГАБИЕВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЗЕХЬА ДОАДАЬ ШИ САХЬАТ

Наьсаренча автобоахама, амбулаторе, дIа-хьа лелачa № 432 йолча механизированни колонна коммунисташа марксизма-ленинизма лардаш Iомадеча школе вIашагIа а хийтта цхьана деша лаьрхIар укх политпросвещене лелара шера. ДIа-хьа кхайкача ховаргдолаш шоайла юхе я уж организацеи, цу тIа лазувгIархой а Iа яха дукха бац.

Бакъда, тIехьагIа сучадаьлар, цу школа болх ца белга; амбулаторереи автобоахамереи лазувгIархой хьалхацар, цудухьа шоаш дукха бехке хетацар мехколоннера бараштa а (школа цар конторе я). Уж хьегул а бале, хишнахи ца алийта занятеш а йийя чубoлар.

Из тIечайра парте райкома. Дош бюро эийцар, бехк баьккхар кхаь партийни организацей секретарех.

Цул тIехьагIа укхаза хинача занятешка нийселар со дIадахача кIирагIа. Iелаш цох лаьна ца эийцача, лагар лаиц цига хинна формализм—партийни дешара моастагIа.

Политзаняте доархIаме момент я организационни яр; цунна хетадела массеха дош.

Политэкономех яр занятешка. «Капиталистически эксплуатаце керттера чулоацам» яхачи темах хилар занятеш. Пропагандист да автобоахамера керттера инженер нов Хуциев.

Цхи сахьат Iаьлар. Цхьанне ноагIара хьахийтачи ай.

Лекцена дар хелаедар. Пропагандист вац. АХА ца чувоал хьалтекар.

— Сона хан ялаи, занятеш е саар малле, вега саго еIама а аьнналаш.— хьахеж трубка пара.

— А, собствонаш е саар хьова.— хьанола, хьога хьежаш ба нах.

Цхьа ха аьнначa гIолла дьаьнера пропагандист. Цох бехк бакха йиш яц, хIана аьлча занятеш дукха юкъах йисай укхаза. программана тIехьа фисай.

Мичахьа Iохьовшаргда вай аьнна тохабелар цул тIехьагIа. Красни уголоке дахар тхо, цига баьце яр. Iола моттиг а яцар. Директорага лехар ле бахар. Из цийн болх бе безаш вар. ТIаккха инженера кабинете тахар. Из рьза воацаш шийн кьахатеш а йийна кхыча помещени вахар. Цкьа бахьа ха йистеньнаяле а шоай гIулакхаш деш багIаш ма хулий кулгахой, специалисташ.

Юххера а Iохаенна моттиг корайир тхона. Цеп юхе гIолла латтача гIанташ тIа Iохайшар лазувгIархой. Тхона хьалхашка агIа йиь кхалег амбулаторера я. Шоай полтош а тIаюкхаш, тIормеш бе а доаххаш ба уж. Аьтта оагIорахьа зиввна тIа оагIора а бьнна багIа автобоахамера лазувгIархой—ялх саг. Мехколоннера бараш а болаш бероига хьегулевнабараш итт саг ва. Журнала тIа хьежар со. ДIаяздьраш (8 саг) мехколоннера бa (тахан царех хьаьнар кхоь ва). Цох шин организацера бараш хIанзалца вIалла тIа а язбьбац. Журнал тIа а ийна хIана уж лIаязбе аттаьо автоколоннерча партийни организацен секретарь, нов. Саутиев. Цхьаккха тема яц журнала тIа чакхаьккхай аьнна хIаяздь.

ЛазувгIархошта бIарахьежача хов уж занятешка аха, царга кийчле ца Iаьмалга. Къоалам, кьахат долаш саг вац. Шоай гIулакха хьачубаьхка нах ба мара аргдацар царех хьачухьежача саго.

Цигга дIайолаелар занятеш.

— МалагIча темах лекци йийшар аз шоана дIаяхарь занятешка? — хетт пропагандиста.

Лестхулаш саг вац. Вибbеннаб. Билацийн дIаяздеш ца хилача, уйла тIа ца яхийтача, цIагIа ца дийшача.

ХIаьта пропагандиста дIадоладича юкъ-юкъерта лазувгIархошта дага ухар тема.

Лакхехьа дийнаруча хьежача ховргда занятей идейни боарам мишта хиннаб. Пропагандисто оттаьдача къакьха хаттара нийса. "кIоарга чулоацам болаш, кхьыбараш кхетаргболаш жоп тела хандар цхьанна а лазувгIархочоа.

Мишта хьахьуа прибавочни стоимость? — хетт пропагандиста.

— 12 сахьата бахклочо къахьийгача 6 сахьатах нора цул ховгIар хьалаш капиталиста. Вокх 6, сахьата цо хьийга къа — прибавочни стоимость я. цох пайда хул капиталиста, йоах лазувгIархочо н. Саутиева.

Нов. Саутиева дехна иоп харп лап. я а я прибавочни стоимость — мах боацаш хьийга къа.

ХIаьта из мишта хьакхул. пул къайле гучаяккха хандар нунца а кхычарна а. Механически дагалацар. тIагIолла наьх цейта дIа ца. Цох формализм оал.

Капитализма керттера экономически закон—прибавочни стоимость—кхы хIако ца тохвай хилар. Йоккхалар лазувгIархошта Карла Маркса хьабийллача капиталисташ къахьегамхошта эксплуатаци еш болча хьаста къайлеяш.

Цигга иайе ца, доцклаш десар тема кхьоза лешва а: бух кхылтал ахар; хувашу я гушкалаш прибавочни стоимоста нормa, цун доакъош.

...Тхона хьалхашка багIа амбулаторера бараш наьхаш тIа багIаш санна хьувиш ба, сагота ба уж. ХIаянчул тIехьагIа город Орджоникидзе вIа баха безаш ба уж. Сахьаташ тIа хьеж.

Чакхъяьлар занятеш. Зехьа дайра доархIамера шин сахьат. «Фу пайда белар царна цу шин сахьато?» ХIана а дагадатт сона из хаттар. Фу бахьанаш за цу школе цигга лелорча идейно-политически боарамe лакхдеш чакхъюлаe?

Тесса лелаш ца гIулакх цу кхь организационни мохкбе хетайя. ТIахьежам доаттабац. Занятешка ца уха коммунисташ бехкетте лахе политически кхетам цар дика хила хIоьшта.

ХIана санна дукха учебникаш деша то хилийта лазувгIархошта. Укхаза нагахьа мара саг вац политически экономий кхе нийса долаш. Уж шоттта ма лиевашка, партабинетe. Аьлча мийбьлар уж.

Лоттта занятеш е. Iела, шийн моттиг ши, гIойтара пособеш а цица еш.

ЛазувгIархоша бoх беча кхаь организовне цхьа сахьат хьалха-тIехьа чакхдоацaн бахка ца. Автобоахамера бараш сайийна шиь сахьат бахха хьальа цу хана мехколоннера бараш дуйийна къахьегаш бoаххаш хул. Сахьата хьежаш а лаьтте кулг а тесе шоай болх маьраш.

Уж кхоачамбоацараш хIа ца йоахе цIаьхьа шоха йoр ца дойн дуйнарах хIана хургда, формализм ше йолалухургья, журнала тIа доахар бедгадеш хула а.

М. КАРЕПИН.

НАЬХА САКХЕТАМ ЛАКХБЕШ

Массово-политически болх лертIа чакхбаккхара Грозненски района ЦхьоалагIча май цIерагIча колхоза партийни организацена доккха новкъостал ду «Знание» общества юкъарчьхьанарча организаце. Цун мугIаранка 17 саг ва. Уж ба хьехархой, юртбоахама специалисташ, медицински болхлой. Ер иттлагIа шу за юкъарьхьанарча организацена юкъерча школа директора Ковтун Василе Ивановича куллагIа.

Бахача наха юкъе политически, естественни, педагогически, юртбоахама знанеша еш йолча пропаганда массайолча формех пайда эц укхаза.

Лекцеш ешарал совгIа группа лекторашa тематически сайренаш, дешарий конференцеш, хаттарийн жопийн сайренаш чакхйоах.

Юкхьанарча организаце къаьстта тераш тIабохийт КПСС XXIII съезда решенешта пропаганда яра. Цу доархIамерча тематиках лаьна хIанз дIадахача шера 40 совгIа лекци йийшай, цунца хеталь сайре чакхъяьккхай.

Къаьстта колхозхой тераш тIабахар боахама экономика, юрта культура хегIайоалаярах йийшача лекцена. Хаттараш кIоаргга жоп тийлар лекторски группа членаша: колхоза председателa Вьюче, колхоза агронома Земцова, экономиста Ахтаева.

«Вай станица укх 50 шера» яхача темах лаьна сайре еш дикка кийчйир клубни болхлоша, лекторски группа членаша. Из кийчъеча юкъекхабар дукхача хана веза станице баха нах, цига ерригa общественность.

Сайре хьайийллар колхоза парткома секретара Заречный Николай Васильевича. Истере преподавателa Сухоруков Платон Ивановича доаце историко-экономически обзор а еш къамаьл дир.

— Ах бIаь шу хьалха Васильев яхача хуторе (Первомайски станицах цу хана цигга оалаш хиннад) бIаь гаргга ков мара дацар. Станице цхьа хьехархо мара вацар. Советски Iаьдал латтача шерашка йовзаргйоацаш хувцаеннаб станица. ХIара цIагIа а электричество, радио, газ. Цига за хоза культура ЦIа, юкъера школа, берий беша яслеш, колхозхошта балха бола гIулакхаш ду комбинат. Йоккха библиотека, спортивни городок. ДегIаенай колхоза экономика. Юртбоахама дукхагIолча балхашта механизаци яьй. Колхоза фермашкеи бригадашкеи болх беш 66 трактор, 46 автомашин, 16 комбайн, кхы дукха техника я.

Из сайре хилалехьа хьалхе а кийчъяьвр колхоза экономиках, юрта культура дегIайоалаярах, производстве хьалхалаттачарех хувцаш йола стендаши плакаташи.

Лекторий балха доархIаме моттиг дIалоац естественно-Iилман атеистически пропаганда. Цу тематиках лаьна популярни лекцеш еш химеи биологеи хьехархочо, лекторски группа члена Шуваевс, физика хьехача Золотаревс. Естественно-Iилма знанешта пропаганда яра дика форма хинна хIаттий занимательни сайренаш чакхъяхар санна йола формаш. Уж санна йолча сайренех цаI яр «Тамашийчаш йоаца тамашаш» яха лектора Шуваевс яь сайре. Из чакхйоаккхача дакъа лаьцар школа хьехархоша. Цу сайрене гулбенна нах IалашIяьнна кхидаьлла бар: химически реакцеш а йоалаеш наьха безам тIаболаш дукха опыташ йир лектора. Цу опыташа гучахьар керттерий цхьайола «гонза» приемаш.

«Знание» общества юкъарьхьанарча организаце цахаддаш тераш тIахоийт педагогически знанеш йоарабиа.

Ер кхоалагIа шу да педагогически знанеш университете болх бу. Берашта кхетам балара, дайн-наьнийна школашара бувзамах, физически кхетам баларах лаьна хул цун занятеш.

В. И. Ленин ваьча хийнахьа деза 100 дузача денна кийчо яра къаьстта тераш тIаухийт лекторски группо. Цу гIулакха лаьрхIа чакхъяьха езача мероприятей план оттаяь. Общества членаш каст-каста бIаргаго йоа а бригадашка, фермашка, колхозан мастерскойшка. Цар доккха новкъостал ду колхозхошта политически кхетам балара, цар культура боарам лакхбара.

В. ЕВДОКИМОВ.

КПСС Грозненски района пропаганда агитаци отдела заведующий.

КЕРДА ДЕКХАРАШ БЕЛГАЛДИР

Сакардийнахьа КПСС Ленински райкома лекционни зале Ленински района «Знание» яхача общества отчетно-хоржама конференци хилар.

Конференце доклад йир общества правлене председателa мехкдаьтта института доцента С. С. Козловске.

Цул тIехьагIа доклад, кхоаш къамаьл дир мехкдаьтта института воккхагIа волча преподавателa В. А. Коптева. Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен пединститута доцента Т. Т. Мальсагова, хьехархочо Е. В. Борисова. «Красный молот» завода парткома секретара заместителa А. М. Пашкевича, цигга кхыбараша.

Правленеи ревизионни комиссеи керда состав «Знание» яхача обществан пхелагIча республикански конференце бахийта делегаташ хержар.

С. БЕРДОВ.

БЕРКАТЕ ЛЕР

Хинахьа дишлургдац тха бурувлеттарий коллективана дIадаха юбилейни шу. Юххьанна дени эзденнача хьинарна, боккхача безама дIалоалаир оаха из, хIаьта оахош хийрIача тайпара дIачакхдоаккхар. Беркате лер йитар из.

Кердa шу хьаIIадоагIача денойца скважина шийн проекташ кIоаргале кхоачаь дьиар тхо. Бурува кIоаргделар 3550 метр.

Нагахьа санна графиках дийча укх шера феврале бетта мара йистера саги яцар из. Цхи бутт хьалха дуклаш хьадьхнаь тхо масса хана а.

Хьабеш бола болх дукхагIа хилар пайда кхочаь, нагахьа санна цунга дIабода мах лакха хуле. Уж беркъонаш толлайикар тха бурувлеттарашa. Къаьстта цу гIулакха хьоким дика хилар тха октябрей ноябрей беттaшка. 19 эзар сом кходир оаха цу шин беттa.

Газет дешарашта хетаргда оаха из скважина этта аьнкхача санна. Тхьа шу гаргга да со бурув летташ вола, дукха скважинаш чакхъяьннай са кулгех, бакъда сона дагадагIац хьатто шийн ганз тхова этта хьаенна. Ценхаштта дукхаьльотта, кьовса, къовзачал, лехал дIахьоккха леза цунга. Нагахьа санна тIехьаиш воале хьийга къа а вовраш сомаш ахча а зехьа доргда.

КIешига зало тIеоттанар тхона цу аз кхаьчa № 882 йолча скважина бурув тохаш а. Лакхехьарча мело хьаьхьехар тхога шийн зенал, из чIоагIа «Йар» хиннадар. Кхы хIана йоахьа доацаш чакхбала боалкх ер боах дьина тхона кийттача гIалда Iочуухийта маркхал яхо йоацача бочка чу ухаш санна бийн дIабоалар. Дика 43 ди дьаьккхар оаха из погашени дIаюккха ца еташ.

Тха конторера бурувлеттарашa боккъонца тийша бар из скважина ше йолча тайпара доаттийсаргхиларах. Цигга хета мегаргдолаш а дар хьагу сурт. ХIаьта а тха коллектив тIехьашка хIоцар. Юххера а масса санна нах хот а баьлар Iалаьне дукхаьла кхувсача халонел. Скважина хIанз мехкдаьтта дала кийчлуш я.

Ираза санна дика вIашагIкхийтта коллектив я тха яр. Цхьа бартт болаш, шоайла дIа-хьа новкъостал деш, шоай декхар хоаш, дика опыт долаш нах ба тха бригаде болх бераш.

Сона, мастера, санна бурув тохара технолога йензаш, Iа дIаоттабаьча болх лертIа вIашгIехьбаккха ховргдолаш ба тха дукхагIа бола бурувлеттароаш а.

Масала, Плиев Юсап бурувлетта болх беш вола ер пхийттагIа шу да. Деча тIтах хов цунна, скважина лагарлар.

Халонех ца къахкаш, шоаиттa хьалхашка оттаь декхар мел бехктокхаме, чоаллане из хиначар дика доагIача тайпара кхоачашдеш ба сменашта кертe лаьтта бурувлеттараш ин. Точиев, Богомолов, Марянкин.

ХIанз тхо кхычахьа скважина яккха даха кийчлуш да. Кхы а хьинарегIа къахьега лерхI оаха укх пятилетка кхоалагIча шера. Пятилетка ханал хьалха кхоачашъе дени денна тха контора коллективо. Из кхоачашдеча хьалхалаттарашна хургда тхо а.

И. ЗАГИЛОВ,

МалгIобекарча шоллагIча бурув леттача конторе буровой мастер.

ГОЙТАРА АГИТАЦЕ ТӀАХЬЕХ

Трактораштех къахьоьлча юртбоахама техникаца ремонт яра балхаш дика лел Гудермесски района «Гудермесский» совхозе. Керла шу кхачалехьале 21 трактор ремонт яь кийчой линейка тӀа дӀаоттайнар механизаторашa. ХӀанза дӀадаьлча шера йиъалгӀа квартале ремонт ца хиннараш 20 яр уж. Иштта кийчъя дӀаоттадьа юртбоахама инвентарь а.

Ремонтни балхаш сихдара чӀоагӀа новкъостал дир партийни организаце вахa юкъе беча политически балхо.

Укх тӀоаххьарча хана чӀоагӀа терка тӀаболийт оаха гойтара агитаце. Ремонтни мастерскешка, помещенешка, хоа хьалтеха укх тайпара чулоацам болаш ловзийташ плакаташ да: «Йоахъеспенчий, механизаторащ! Ханнахьен дикех чакхдоахаргда вай юртбоахама техникана ремонт яра балхаш!», «Ремонт еш хӀара минута хаа бе!», иштта кхыдараш.

Токарни цехе оаха бӀаргагургдолча иштта отгадьал механизаторий хьокхама Доска. Тракторашта юртбоахама инвентарай ремонт еш боахкача специалисташтеи болхлоштеи юкъе социалистически ях миштa лел белгалаь йиш я цу тӀа.

Массанел хьалха ва смении нормаш 130 процент кхоачашъеш вола слесарь Катаев Ӏаьла. Эггара бехтокхамерча участке ва из балха. Двигателашта ремонт еш ва Ӏаьла. Ханнахьен зикен кхоачашйиб цо шийна болх. Цунна тӀеххьа дика толамаш доахаш къахьоьгӀа пусковойи, маргинии, поднявйи двигателашта специяле муфташ ремонт еш вола коммунистически къахьегама ударник И. Владимиров.

Социалистически ях белгальяннхьарал совгӀа Доска тӀа хула рационализаторех а. Иштта коммунистически къахьегама ударника коммуниста Синицын Федора валашта, втулкашта, осешта реставраци яра метод балха юкъейоалайир. Цига из коммунисташа шоай собране чийнар. ХӀанз из метод болхлоша къоабал а дь балха юкъейихьай.

Иштта пентазето коллектива дӀадоаяйтар жестянщик Абубакаров Гани а цун балха керда метод а.

Дукха ба мастерскешка кулг-гол вале вола дика специалисташ. Цар карагӀдьиннарех, балха опытех, кхетаста хоам бу «Молнеша», «Къахьегама листокаша», пенгазето. Тха коллективо ден-денна доахача толамий бакьанех цаӀ да ив.

И. МИРОНОВ,
«Гудермесский» совхоза воалхинхьо, КПСС член.

СЕВООБОРОТАШ ЮКЪЕЙОАЛАЯРАХ

Тха колхоза тхьаь бӀаьрӀ эзар гектар гаргга хьакта да, цох оахар 6438 гектар а даьйн. Воахана массадола хьалтош йоагӀаш етткъа дала.

Дерригa оаха хьалта участкешта дийкъа а дийкъа севообороташ юкъейоалаяр леладу. Иштта хӀаьр боахаме вӀашӀикъьеллакхай цхьайтта севооборот. Царех бархӀие тӀа растениеводства культураш, шиние тӀа доакъара культураш, цхьацне тӀа бахьцадаараш [illegible].

ЛаьрхӀача системах леладу боахаме хьалтаниа обработка яр, дунах йоае йола чоапийташ лаараш ца хилийтара профилактически мероприятеш чакхъяхар, кхашка минеральни органически удобренеш яхар.

Укх тӀоаххьарча дикъ шера шерагара-шерагa дукхагӀа хул колхозе хӀара гектара тӀара чудахьа алат. 1964 шера юкъера лаьрхӀача цхьан гектара тӀара чудена алат 9,7 центнер яра доацача, соахха оаха чудинар 20 центнер да.

Алат хьувкъадара геттара лоархӀаме да хий дехка хьалтош. Уж хьалтош боахаме хӀара шера дукхагӀа хул. ХӀанз хий дехкаш 559 гектар хьатта да. Укх кердача шера тӀакхетаргда кхы а 300 гектар дальтта. Из участок хӀана хий дехкаргдолаш кийчъеш я.

Хий дехкача дальташка кхаь севооборотах дуп хьалташ.

ЧӀоагӀа теркал ду оаха хьалтай дикал лакхъяра гӀулакх а. Вуруни аренашта гаргa хилларах тха хьалташ хьоахал кӀезига йолаш да. ТӀера хьаьлла тӀоа 15 сантиметр мара сома бац. Планировка яьтул тӀеххьагӀа хьалташ тӀера тӀоа дӀайоахх, цун дика хеху. Цудухьа планировка яьча хьалта хӀара гектара тӀа 40 тонн хьалал кхо дехх, кхоккха центнер суперфосфат тесс. ХӀара шера цул совгӀа хий дехкача хьалташка кертера оахам деча хана хӀара гектар хьатта 20 тонн кхо, 3 центнер фосфорни удобренеш ехх, хӀаьта азотни храцца воддерийна [illegible].

Цу лоархӀамерча мероприятешка хӀара шера совдоах хьалтех хьоала беркат. Из дика гуш да укх шерашка Блохина бригада кхиькара чудинача кӀига хьежача. Хьокхамаш иштта да: 1965 шера — 18 центнер, 1966 шера — 26,5 центнер, 1967 шера — 33,6 центнер. Цу тайпара хьуматъяш Наурски районе цхьанна бригадо кхебаьбац. Советий Ӏаьдала цӀей деадеш республика юртбоахама министерствая профсоюзий обкома пахатна вызвал еннай бригада коллективана.

Миха хьое тоахадаь хьалташ боахаме дукха дац, цхьабакъда из ца хилийтара аьлц хӀархӀа гуразьа да бола хьалтьш дӀалув боахаме. Цул совгӀа уж хиннача бӀаьсти дукхача шерашка хьахулаш йола бахьцаш юв. Цу дерригa ца хьаста [illegible], цул дикал [illegible].

Тоаш шера къоахаш боарма-баьб бригада чоахаша пятилетка хьалхе хьахха кхоачашъяра. Цар дерхӀ укх шерашка гуразьа дуп цхьа хьувкъьаш хӀара гектара тӀара 40—45 центнерага дӀакхоачие, хӀара хьалгӀа — 50 центнерага.

Боахам [illegible] дерригa цхьа сордагӀбалонхаб укх шера кхоберг бохча хьувтъяма йоагӀача тайпара кийчо яра. БӀаьсти дӀадуврга долча хьалташта лаьрхӀа 3 эзар гектар хоб хьай. Эггара хьалха хьоб хьа баьлар коммунист Минаев Василий Трофимович верте латтача цхьоалагӀча бригада членаш.

Ханнахьа терко яй оаха дӀаде кондиционни фу кийчдара. ХӀанз боахаме Ӏалашдьа дерригa эшаш дола фу. Из дерригa цхьоалагӀчех шоалагӀчех классах да. Цу юкъе 700 центнер хьакхӀа, 600 центнер горох, 70 центнер борц, кхыдар. Фу кондиционни боарамга кхоачадеш хьинаре къахьийтар механизаторашa Крыжов Григоре, Тарасов Тимофех.

Тхоай боахаме кхеду оаха тайп-тайпара фуна сорташ. Царех да гуразьа дуп кӀа: «Безостая-1» «Краснодарская-6», «Одесская-10», кхыдараш.

ЛаьрхӀа механизированни группа я боахаме кхашка кхо дехкаш. Царга йолаш я погрузчик, шиъ самоходни шасси, лафеташ тӀехьа йийза «МТЗ» яха кхоъ трактор. Цу звенона кулгалдеш ва говза звеньевой Кучеренко Николай Иванович. Звенона графикаш оттаьий укх Ӏай 6400 тонн кхо кхашка Ӏоцила дезаш. ХӀанале цар арадаьккхар 2 эзар тонн уа. Дика ха йоалаш лелабу из болх механизаторашa Ивалгин Васие, Слеценко Георге.

Колхозей балха говзал лакхъяра агрокурсаш я хӀанз боадаш вӀашагӀьехха. 48 саг хий дехкама хьалташка болх бе кийчбеб ба. Йие механизированни звене вӀашагӀъеллай колхозе. Цар тхьа тайпара культураш кхерга. ИгӀулакх цар кхеташ деладергдолаш царна а ешаргьа курсаш.

Цахьдаш терко ю боахаме доакъара база чӀоагӀьяра. Буруни дальгӀенашка бьыцаш шелигьалара хӀара шера дукхагӀа дӀаюв доакъара тайп-тайпара культураш. Иштта, цу гӀулакха соахха дӀайийнар 4500 гектара тӀа суданка, дика, эспарцет, вьда лаьрхӀа гуразьа дуп рожь.

Цул совгӀа дьахи алаташ чуийца дальча мулъаьннача участкашка шоалагӀа дӀаюргья кхы а 3000 гектара тӀа бахьцаш.

П. ДЕМЧЕНКО,
Наурски района «Россия» яхача колхоза председатель.

ГОВЗА РАЦИОНАЛИЗАТОР

Пхи шу хьалха Аргуне болх бе йолаелар № 4 йола теплоэлектроцентраль. Цу хана дешк укхаза болх беш ва турбинни мастер Алиев Майрбек. Шаьла районе цӀи хеза саг ва из. ТЭЦ-а хов сийлен Доска тӀа воала цун сурт. ТЭЦ-а дирекце, парторганизаце, болхлошна сий ду Алиев Майрбека, дика специалист ва, малана тоник ва йоах массане а.

Из ше даха волаелар со, ханла из шийна кабинете вагӀаш тӀакхаьчав со цунна. Селекторни микрофонаца къамаьл деш воаллар Майрбек. Истола тӀа уллар массехк технически журнал, ручка, линейка, чертежни кахат...

...Майрбек дукха лийхна вац, из ерригa яьлахар вордхӀ класс мара дац. Кхы деша вӀаштӀехьдаланзар цун: дезала, лаьна гӀа де дезаш хилар из.

1952 шера Джамбульски суперфосфатни заводе слесаралла балха вахар М. Алиев. Хала, чоалхаме бапар слесара болх. Нагахьа чӀоагӀйора фенташ, агрегат ехача ремонт йора. Вахa юкъе сего белгалваккхапар къона слесарь М. Алиев, из санне барам дукха бар заводе.

Шиоле зеша вагӀача хана а Майрбек техникана безам болаш вар. Заводе балха вехачул тӀехьагӀа из безам хьа а чӀоагӀбелар цун. Дукха лийлар М. Алиев расфасовщикий болх зувш. Из болх бераш кхалнах бар. 50 килограмм суперфосфат чуйоалла гаеш, уж тега машин йолча кхачаьлца тӀеххадера кхалнаха. Из болх дайнакьа саррахца бора цар. Дукха уйлаш йир къоначa слесара из болх тоабара. Дукха кахьат доадир чертежаш ейт. Юххера а из болх атточа боаккхаргбола нихъ корабир къоначa изобретатела. Цо вӀашагӀъеллача расфасовочни аппарато из хала болх автоматически бора. Дукха ха ялалехьа аьлоа болх бе йолаелар слесара изобретатела М. Алиева конструкцех йола расфасовочни автомат. Автомат цехе болх бе йолаелча болхлоша Майрбекага хеттар: «Укхан конструктор Алиев хьона вовзаш-м вац?» ТӀеххьагӀа мара ханар царна конструктор шоай новкъост [illegible].

Суперфосфатни заводе волча хана кхы а цхьа авторски свидетельство делар Майрбека. Цо хьийр гапеш хьалуппеш тай тедеш механизм. ХьалхагӀа ихе саго беш хинна болх из производства юкъейихьачул тӀехьагӀа цхьан саго бера. Ерригача заводе тхьо саг мукъавальяр цу балхара, кхычахьа балха вaха.

ВордхӀ класс мара образовани йоацаш шиъ авторски свидетельство долаш дукха хьийлац вах. Цхьавола саг-м шийна цу тайпара хӀама карагӀдьача кура вала а мегаш, бахьла иштта вац М. Алиев. Из хӀанз а «Грознэнерго» района управлене дикагӀа вола рационализатор ва, цун счета тӀа итт совгӀа лоархӀаме предложени я.

ХьалхагӀа слесарь, хӀанз турбинни мастер. Йоакха юкъ еннй цу шин дешa юкъе. Дале а шийтӀаьрмаъ саина дика йоло Майрбека Ӏалаьмате чоалхане йола турбинаш. Шийна тӀеххьара рационализаторски предложени йоацаш къамаьлa юкъе каст-каста технически терминаш йоалайора мастера. Нецкьанна лаадунгӀаш шор со цунго, вордхӀ класс мара да лаьхачa сага мичара хоа-хьег! Кинетически энерги, температурай разность, иштта кхыдола а хӀамаш. Бакъьа дукха ха ялалехьа хийтар со. Дукха а шераш да Майрбека творчески уйлаш тӀайоккхийтай технически журналаш деша. Вола а веаш дувцщо Майрбека химбюрочистке лабораторке волча шийна сесаго Любас дерригa цӀа журналах хьалкхоз Ӏа яхаш ду из.

Директор волча Б. Ямщатовага ладийгӀача кхетаргва М. Алиев коллектива чӀоагӀа эшаш волга. Из бахьан долаш ТЭЦ-е штательни насосаш йоага диадевад тхона. Йоах цо.

Яьшха чу доагӀа хий химически цӀена дала деза, из хий штательни насосашка чудехе. Цу насосашa дертгӀа болх бе тиганар, царга йиза иашнастех боах байта магацар. Цу гӀулактага Майрбек хьежар, ерригa насосаш вӀашагӀъяьлар цо. ХӀаьта цул тӀехьагӀа цхьалона хувцамаш хир, токарашка юха вӀашагӀйоххийтар. Цул тӀехьагӀа насосаш дика болх бе йолаелар.

А. ГАДАБОРШЕВ,
тха ш**ф.** корр.

ХЬАЛЪЕШ ЛАТТ КОЛЬСКИ АТОМНИЯР

Заполярьерча Кольски ахгӀайрен тӀа хьалъеш латт атомни электростанци.

Мурмански областе хӀаьналехьа а болх беш я 12 гидроэлектростанци кхоъ тепловой электростанци. Долаш латт Европе эггара къалбаседехьарча Серебрянски ГЭС-ий каскад. Хьальъ йоалаш латт опытни приливной электростанци. Шера верте Кольски ахгӀайрех тӀа йоалах шийлиллиард киловатт-сахьат гаргга электроэнерги.

ХӀаьта а сиха дегӀаухаш латтача Мурмана промышленноста, къаьстта а лоаман - металлургическийоа эша электроэнерги геттара дукха я. Нухьа укхаза сохаш дац херда электростанцеш хьалъелга.

Шин хайда тӀа хьалъеш латт Кольски АЭС. Цхьаннахьа станце цӀенвой херка кийчлеш латт. ШолагӀачьа — гӀишлошъяраштех энергетикашта йола поселок юллаш латт.

Вахара латтув болаш хургйолча энергетикий поселке 5-за а 9-за а вӀаштӀардаь цӀеноош хургья. АЭС шийн цӀеноош хьалхургдолча хӀана болх беш бульдозераш. Буруп детта станокаш я, лоаман порода лелхийташ ду тотаап да. 140 эзар кубометр лоаман породаш дӀаяха эзаргья гӀишлошъерай.

Кольски атомни электростанци Советски Союза атомни станцешта юкъе эггара боккхагӀа ший болийъяр хургья.

Михаил ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ДУКХА ДА ТХА БАЛХАХ ТИЙША

ДӀадаха боахама шу дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхад тха совхоза къахьегамхоша. Кхашкара чубера хьалха ца динначa тайпара дика хьувкъаш. Из бахьан долаш йиш хилар тха, кагчахьалкхенга алат доахара плани дикка тӀехкхоачашъе. Цул совгӀа растениеводства а хьайбай а продукцега вӀабаха мах плана боагӀаш хиннача хукка лохагӀа хилар. Цудухьа боахама боккха пайда а беш чакхдаьккхар оаха шу.

Берригача боахаме даьхача толамашка хьинаре лакъа лаьцар тха механизаторашa. ВӀаьстан балхашта цар техника зика кийчъярах торо хилар кхашкара балхаш агротехнически доадпача хана чакхдаха, алат доа ца деш сиха чуйийца дакхха.

ДӀадахача шера даьхача толамашца дегаш айдаьча механизаторашa пятилетка кхоалагӀча шера кхы а бехктоххамегӀа декхараш тӀайийнал. ДикагӀа долча районировании фуна 1452 гектара тӀа ханнахьа дӀадийра гуразьа хув ялат, бӀаьсти культураш вӀаворгйола 1200 гектар латтa аьхаь, иш бӀаь гектара тӀа дӀаегӀай компостa. Уж дерригa балхаш дика а ханнахьа а йистедахара техника дика тоаьъ хилар чӀоагӀа лоархӀаме дар.

Цудухьа техникана ремонт яр тоаьъ дьинначул тӀехьагӀа из дерттӀа леладри санна доал дош оттаьй боахама хӀалахача шера йиъалгӀача кварталe. Дика тоа а яь кийчой линейка тӀа оттайир 15 трактор, ерригa тоае еза юртбоахама инвентарь а алаш совгӀар кийчйир.

Ремонт яра темпаш лакхъяра боахача лоархӀаме хилар совхоза хӀара отделене техникана а инвентара а ремонт е бригадаш вӀашагӀйоххар. Тракторашtex комбайнаштех ремонт е йолайир мел эпаш дола хьалаш долча мастерскойшка.

Юртбоахама техника а инвентарь а сиха тоаьъ яккхара боахача лоархӀаме дар материальни моральни стимулаш кийса лелаяр. ХӀара денна итогаш е лоададелар тха механизаторашa беча балха дикье хьалхалаттар малаз хьожаш. ХӀаьта дикагӀчарна премеш тех, сийлен Доска тӀа йоах. Веюта, механизатораштa юкъе яьржа кхь иштта лел-м хоаргда совхозе хан-ханнахьа арахецача пентазето тӀа хьежача а. Къахьоаш иштта дика вӀаштӀехьбаккхаре тха торо хулийт техника тоаьъ бахьан хоаш хьалха чакхдаха.

Лехара оттадьиц механизаторашка тоаь яьнача техникана, инвентара доха дара гӀулакх. ДӀаоттаьь латта техника инструкце дӀалеххача тайпара лоаттаьб. Кийчъяьча площадкаш тӀа шоай наркашка хьежа кийсаь, дьтта хьахла латт техника, инвентарь. ДӀаоттаьь лоттача техникax хьальхй дӀа ца хилийтаре лаьрхӀа оборудованеш, тӀехьарех. ХӀаьта машинийи комбайнийн чаркаш хьатта ӀотӀакхачаргӀоацам хӀала хӀамаш а етӀа латт, иштта дӀаоттаьй кхьйола тоаль яьнна инвентарь а.

Дуала бехктохкаме декхараш латт хӀанз механизаторашта хьалхашка. Дале а царна дика ха йола цар, хӀама аьлча иоша беш болча балхах тийша дукха долга кхета а деш къахьес механизаторашa. Оаха деш дешниш цхьоалагӀа март тӀакхоачаш боахама ерригa техника, инвентарь тоаль яккха, хӀаьта денна деш кхоачаш а дергда.

З. ДАГАЕВ,
Малгобекски района «Кругосский» яхача совхоза механик.

ТАДЖИКСКИ ССР. 300 метр лакхлургӀолаш йола шийн тайпара плотина хьалйотташ бe Нурекски ГЭС-а гӀишлошъераш. ХӀанз деза мукъа яхуть самосвалаш шиз йола экскаваторашщ (сурта тӀа) болх беш боахкача меттигарча карьерашкара хьахха 56 миллион кубометр материал чутохаргьа цу чу.

Г. Сарафанова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЖА ДЕБАДУ

Шелковской района дерригача боахамашта улув а хьина йола «Шелковской» же племсовхоз. Укхаза хьал а кхийний, кхувш а йоагӀа лакха квалификаци йола жа лелаберий кадраш. Тха совхоза хӀара жа лелабер турпалий боарамга кхача гӀертаж ва. Жа лелабеча говзанча Н. А. Эсмухамбетова 1967 шера хӀара бӀаь жий сиха 140 Ӏаьхар кхебаьб, хӀара устагӀанна тӀера 6,3 килограмм тха дергад. Цо Ӏоманальча Масуев Хьамида хӀара устагӀанна тӀера юкъера лаьрхӀача 8,2 килограмм тха дергад, планах ларга дийнача 6,1 килограмма меттел. Дика хӀамаш карагӀдийнна турпало Ӏоманальча вокхана а — Эшилов Имрана. ХӀара бӀаь жий сиха 119 Ӏаьхар кхебаьб цо, хӀара устагӀанна тӀера 6 килограмм тха дергад, планах ларга хийзар 5,2 килограмм хиннача метте.

Цхьан хана турпалаш шоаш а боккхагӀчарсара Ӏомадуш хиннаб. КъаьнагӀа волча жа лелабеча Ельмамбетов Мусас дешкал ду совхоза къахьегама турпалаш къона болча хана ше Ӏомабеш кхебаь хилларах. Цо Ӏомабьараш къахьегамах хьахуларий хьакъехьа цул хьалхабаьннабале а дунгара Ӏомаде а да дукха гӀулакхаш.

Цу тайпара масалаш кхы дукха а кхувла йиш яр.

БӀарча хьайийнача совхоза Ӏоахарий кхелара план 110,2 процента тха дертара план (физически лоадала лаьрхӀача) 110,9 процента кхоачашъяьй. Цхьабакъда, дакха тха дӀалархӀара лоадала хьакъехьа план 98,7 процент мара кхоачашъяьяц. Из вӀалла а ца хинна хӀама цкъа хийца да Ӏош совхоза партийни а производственни а собранешка дийцад. ХӀанз дола а хӀама деш латт къахьегама овсарле лакхъяраш тхал дикал тоалраш.

Совхозе кхо производственни ферма я. ХӀара ферме я юкхьаннара партийни организаце. Цу парторганизацей секретараш юкъера образовани а яьхха, опыт йола коммунисташ ба. ЦхьоалгӀча ферме юкхьаннарча парторганизаце секретаралла беш ва Кериева Хьамида Дардаш. Ферма бухгалтер а из ва. Цунна дика лоах фермерча гӀулакхий хьах. Во лац цунна болх вӀаштӀехьбаккха. Партийни организаце кулгал а деш дукха ха йоацаш укхаза чакхъяьлар производственни собрани. Собране дакъа лоацаш бар ферма берригa боккхагӀбола жа Ӏуй. Цига тӀайийнар 1968 шера дола лакхдаь декхараш. Коллектива тӀайийна социалистически декхараш да: хӀара бӀаь жий сиха 112 Ӏаьхар кхебелга, хӀара устагӀанна тӀера 7,2 килограмм тха дергалга.

Иззане йола собрани чакхъяьккхар кхоалагӀча ферме а. Укхазарча жа Ӏуй бригадашка а 1968 шера хоза лакхара декхараш тӀайийнар.

Совхоза партийни, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацешка шоай дерттера декхар вордхӀ берригa къахьегамхой коммунистически кхетамца кхебар. Цар Ӏалашде лаьрхӀар да хӀара производственни техцапе а хьинала а болх беш, дезале а коллективе а бартболи вахам хулийтилга. Цу хьакъехьа хьахаме ба Воронкин Иван Петровича, Растерев Корней Федоровича, Кучуков Анатолий Дианиденича, Ревунов Виктор Ивановича, Халипов Николай Ивановича, дукхача кхычар делал. Тхьаь кхийтта шу хинна Ӏац ферман управляюший Воронкин Иван Петрович совхозе болх беш вола. Цун бераш педагогаш, партийни болхлой ба. Коллектива чӀоагӀа сий деш ва из. Дукха ха йоацаш Шелковской района почетни гражданина цӀи тиалай цунах. Тха партийни организаце доккхал ду коммунистех Н. А. Эсмухамбетова, М. С. Ельмамбетова тха района почетни граждански яха цӀи лаарах. Совхозе вахаш а болх беш а ба жа лелаву 21 говзанч. Цу говзанчех ва коммунист Шатомиров Исмаьла, Дуккхача шерашка вӀаштта кхоалагӀча ферме хьалхара меттиг йийта кхоабаш хьаноагӀа из.

Жа лелабеча говзанча Маканов Байырбаа хӀара бӀаь жий сиха 123 Ӏаьхар кхебаьб вахача шера, хӀаьта хӀара устагӀанна тӀера 6 килограмм тха а дергад.

Жена искусственни осеменени еша октябрь юкъебахачул тӀехьагӀа хоза а дах, ноябрь чакхбалалехьа дикха йистедаьккхад совхозе.

ХӀанз ерригa уйла тӀехроавий жега Ӏо доакххийтарга дика чакхдаккхара. Ерригача желашка кхоачаьнхилая тӀахоад доакъараш — йол, концентраташ, тух, иел. Дика ремонт а яь кийчъяьча желашка чакхдаргдолаш да жа дахар.

Совхоза дирекцеца цхьоаш, вертерча социалистaна дакъа а дулаш, совхозе шийна хан-ханнахьа чакхдоах жа Ӏуй декош. Уж дикаш чакхдоалаш партийни организаце теркаш тӀаухийт жа Ӏуй квартирашца, доагӀараш, спецбарзакъашца, кхачаш продуктешца дертӀа Ӏалашбаь хилийтара, жа Ӏуй бригадаш культурни Ӏалашъяра, царна дертӀа газеташ журналаш кхухьаш хилийтара, кинофильмаш хьунхара, и. кх. дӀ.

Коммунистех, комсомольцех дарте бацача активистех волча 37 агитатора хаддана Ӏалашьо жа Ӏуй бригадаш. Шоаш ю беседаш дика, чулоацам болаш еш хиларна жа Ӏуйга юкъе сий деш ба: комсомолец Ельмамбетов Заьлимха, коммунисташ Васалов Эскарби, Оразова Кенбика, Сергеев Виктор, Алхастов Шахмазар, Оразмамбетов Мути, Изматырова Жалмурад, кхыбараш. Болх беш ва вордхӀ политинформатор. Уж бекъалун ба ше-шоай сенцос: чуйча арахьарчех политика, юрта боахама экономика, Ӏилман культураш, и. кх. дӀ. Политинформатора Тамара Алексеевна Арьковас жа Ӏуйта, механизаторашта, кхычарна хьалхашка каст-каста къамьлаш ду. Иштта хьинаре болх бу политинформатора Виктор Иванович Ревунова а. Уж шаккхе а экономически сенце ба. РСФСР заслуженни ветеринарни вор, совхоза директор Иван Ильич Суворов Ӏилмани культурни сенце ва. Цо каст-каста къамьлаш ду фермай, гаража коллективашта хьалхашка, къаьст-къаьстача жа Ӏуй бригадашка.

Соахха совхозе хьал а дах, кхеталаване дӀаленад хаха чуӀа 12 шо, царех 4 жа Ӏуй бригадашта дола. Дика хьадьча цӀеношка бaха хоашабаьб чайхан вордхӀ дезал. Кхойтта йоле электричество чуйилахай. Йоатнтьа гаргта бола жа Ӏуй дезал шоай кулгача хана телевизорашка хьежа йиш болаш ба хӀанз. Н. А. Эсмухамбетова, У. Амитова жа Ӏуй бригадаш хӀанз царга дертӀа хьежа йиш болаш я.

Партийни организаце кулгал а деш коммунистически къахьегама коллективашка, жа лелабеча говзанчашта, къахьегама турпалашта юкъе дукха а дувцаш къестаду пятилетка хаза хьалха кхоачашъяра де деза дерригa гӀулакхаш.

А. ДУШИЕВ,
Ленинан орден долаче племенной жа лелабеча «Шелковской» совхоза партийни организаци секретарь.

СССР ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ 50 ШУ ДИЗАРГА

БОРОДИНСКИ АРА

Бородински тӀом латтача хила вийзар са дукха за йоацаш. Ӏуйре кхевьле яр. ТӀагӀа дож доаллар. Дукха за йоацаш латтача тӀема кӀур хӀанз а Бородинона тӀагӀолла хьувзаш санна хетаора.

Цу хана баьннача дикхо кӀай лордув йоаттӀа а дь, сийна сигала гучаьяьнча гӀолла мелло шеараш а хийца, къеаллаелар гуйнаш дагӀа, оршош хиш кьерсамашен кьрда шера аре, гобьякхе дагӀаш кьук бьда овсаш а долаш. ШоарагӀа гучаьяьр Горки, Бородино, Семеновское, Шевардино яха юрташ. ДӀа а хьалла а латтар 1812 шера хиннача исторически тӀема тӀа мийтач турпалий сийна егӀа обелискаш. Фельдмаршал Кутузов эрсий полкашта кулгал деш латтане гуйна гӀаьна йоццеш бӀаргагу латтав Ӏонуаьккла бьде ьшнабетонни дот. Цун амбразуро малхбузенгахьа дьек. 1941 шера гуразьа Бородински аре гӀолла цигакъара Москвана тӀайоагӀар немецко-фашистски полчицаш. Семеновское яхача юрта юкъе хӀанз а бӀаргагу окопаши латта кӀалгӀолла дола нах хьеча долаш дола гӀирсаш.

Экскурсанташ массаза а дукха кул Бородински аре. Царна юкъе дукха ба кхыча мехкашкара туристаш. Накъ безам ба Росса къонгаша шоай латтa дӀалаца гӀийраче гӀаьралошта дувъала тӀом шозза баьча аре хила.

1812 шера хиннача Бородински тӀом тӀа, историна деча тешалак, кхоэтхьа эзар гаргга салтеи эпсари шозткъа вордхӀ инарали вийнав французски эскарцара. Цхьабаккъда, гӀулакх доацаш боабайтар французаш уж нах. Цу тӀом тӀа эрсий эскар котдельяр. ГӀаьрахоште дузъало къовсам лоаттабe гӀеттача эрсий халкъа лайдана болча оаӀорахьа хиннa овлангара хувцам хилар Бородински тӀемах.

Бородинона юхте лийрхӀар кхоачаш вийзар 1941 шера фашистски полчицей а, из аре дӀалеаца цар шоай девъий Ӏодехкадале а.

— Хала дар тхона гитлеровски бӀуний низ юхакъейла лоаттабe, — воаш дувц Шевардински редута юкъе тхоах хийттача, отставкерча полковника Чеегус Василе, шоазткъе цхьоалегӀа шу догаураш. Цу тӀема хенa 154-ча гаубични артиллерийски полка командир хиннав из. ХӀанз 28 шу даьннячул тӀехьагӀа, полковника уллув бер цун доттагӀий, цхьабераш штатски барзакъе дувзаш, цхьабераш военни форма юкъеш бола нах. Берригaш а хӀана бац аьнна шоазткъе цхьоалагӀа шера из рубеж лорееш латтача 32-ча Краснознаменни стрелкови полка ветеранеш ба уж. Дувца хӀамаш долаш ба уж, хӀаьта экскурсанташ цаа дувцачунга ла а дугӀ.

— ДӀадувца хала да 1941 шера октябре укхаза ийсевннача хена са дег чу дьолла хӀама, — дог тохадеш а волаш дувц Чеегус Василе. — Цу дӀарча гувнаш тӀара, моаххазза обелискаш тӀара тхога хьежар истори ше. Тхоашта хоаеш санна хетар тхона шоаш а укхаза боа кийбенна латтачеи Москва лорее аьнна иштта тхога васкет дехьчев вай дай оалаш.

32-гӀа дивизи Дальни Востокера енаар Подмосковье. Итт эзар километр иикъ а бах, цун полкаша къалакцар инженерни гӀулакхашка дилле обороне бокъонца кийчъяь алхаза йоле рубеж. Из да ха яцар. Гитлеровски эскар, Смоленскана малхбоаленгахьа фронта лини хоаде а яь, сиха наступлени еш дар. Москвана тӀайодар мел эш танкащцем йоккхийча толашцен кийчьяь, эггара низ болашагӀа йоле моастагӀчун ударни группировка, цахадеш арен тӀа гӀолла йувзар дивизи.

Бородински арен тӀа кхечача гитлеровски дивизешта хьалхашка уллар Москве йода бокхьа башхе автомобильни шин никъ машинашь. Городе дӀакхача цхьа бӀаь совгӀа километр мара йисаьяцар. Советски мехка моастагӀашта меттел, цун дукхеее доттагӀашта а хетар цу хена гаргарча денощка Варшавана, Брюсселa, Парижa, фашисташа дӀалийцача малхбузен Европа кхыча городашта хиннар хурга Москвана а аьнна.

13-ча октябре Ӏуйрийна кӀирьаь бомбаш чуйийтачул тӀехьагӀа атака йолайир фашисташа. Шин мугӀарагӀа шоссе тӀа гӀолла йоагӀар цар танкаш, хьайийла мокаш а йолаш. Танкови армада бирсача сурташца Москва лорееш латтараша кхераба тӀехьашка баха лаврӀаш бар гитлеровски инаралаш.

32-ча стрелкови дивизе артиллеристаш сиххацар. Деъьн сеъьн шувкьаш а долаш, никъ бер чу бьнна мотти кхоачалца гаргахьийтар цар фашистски танкаш. ТӀеккха юъла аьлар йоккхий толаш. Хьалхайода танк сецар, кӀура юкъеерзайир цуна улуӀолла йода машина. Цул тӀехьагӀа але баьлар фашистски ягъ танкаш кхы а. ДӀакоре никъ къоарабелар. ТӀаккха сиха юхатӀашашкахьа ала болабелар гитлеровцаш.

Сигала гӀолла хьувзаш яр итташ фашистски самолеташ. Лелхамаш эгадора хьатта. ДогӀа санна чулегеташ бомбешца дийна хӀама дитадац аьнна хетаора 32-ча дивизе позицешка. ХӀаьта моастагӀчо Бородино яхача юрта атака йолайьча хана юкъе а юъла яьлар советски йоккхий топаш, пулеметаш. Цига а тӀерхьашка кхайсар фашисташ.

Бомбаш чуеттaш — атака еш, юха а бомбаш чуеттaш, атака еш... Иштта латтар уж цаӀ шолагӀчоа тӀехьа цӀеккха а цаа сиццаш. Денал ца доахаш дувъал латтар 32-ча дивизе бӀухой, юхаеттар цар моастагӀчун низ, майрра контратакаш йора шоай оборонена юкъе чубьякхача фашисташа.

Аьттув ца боалаш еисана моастагӀчо шолагӀча дийнахьа шолла бьаккхар шийн низ, оборона кордеш дагахьа чу а дуккха тӀаззар танкаш. Советски дивизе цхьайола подразделенеш цхьаннa саг кӀалхаре ца воалаш хӀаллакйир, цхьабакъда, боевой рубеж дӀалецанзар.

Бородински аре, хьалха хиннача тӀема турпалашта егӀача монументашта юкъе юха а дӀайоалаелар драматизмах йизза йола событеш. Шийн хена тӀема кулгалдеш Кутузов тӀалаьттача гувне юкъе яр 32-ча стрелкови дивизе командира полковника Полосухин Виктора наблюдательни пункт. 16-ча октябре оборона хоаде а яь, Бородински арена тӀайолаелар фашистски танкай йоккха группа. Дивизе командира наблюдательни пункта геттара гарга кхачар уж. Массехк минут кхы яьнначул тӀехьагӀа доппе хӀама хӀалак хургда аьнна хетаора. Наблюдательни пункте хиннача эсарашa тӀехьагӀа дувцар, из шийна бӀаргагушехьа а. Полосухин, сетийна, шен ца воалаш распоряженеш лелаш, тӀема кулгалдеш вар, яхаш. Цига юъла йолаенней йоккхий топаш. Шоаш тох-тоххар меттахьа тохар советски йоккхийча топаша, моастагӀчун цхьайолча машиний башнех гаргаш дӀаухийтар йоккхийча снарядаша. Юхейиса снаряд кхоачаллаца йоккхий топаш еттар артиллеристаша. Дукхаче советски тӀемахоша шоай синош Ӏо а дохкаш, тӀаккха а юхатехар моастагӀчун танкий атака.

— ЦӀеккха а ца сецаш тӀом латта хьалхагӀа ди дийцар 32-ча дивизе ветерана полковника Берушева, — эггара халагӀа дар Бородински рубеж лорееш латтарашта. Цу цхьан хенна Семеновское яхача юрта тӀайолаелар ткъаь итт гаргга фашистски танк. Царна никъ къайлар капитана Зеленьа команда еш хиннача артиллерийски дивизионо. 1812 шера цӀи хезе Раевска батарея латтача моттигa латтар цун йоккхий топаш. Шоай дешa дьяьнначул кӀезигагӀа къонахчаш дьахьоккханзар цига советски артиллеристаша.

Сержанта Руссиянe йоккхача топа тӀайолаелар бархӀ машина. Командири ерригa а тӀема ац аьнна йола расчетa боабаьнчул тӀехьагӀа дийна висача наводчика Благовещенск-на-Амурерча Федор Чихмана ше цхьанне йохейир кхо танк. Вож юхейиса моастагӀчун машинаш тӀехьашкахьа юхахьийдар. Гаьна йоацаш снаряд ийккхар. Гарго коадабь пхьарс дӀабихьар салтачун. Низе эшаенна, цӀийна Ӏуедалуш уллача цунна могоре тата хезар. Корта хьалайийча цунна бӀаргайира хьуна юкъера ереаьйлда тӀайоагӀа фашистски танк. ТӀеккха йоккхача топа тӀавахар Чихман, шийн юхебиса ша ура а оттабь из тӀахьожа а аь, шура озайир цо. Бронированни машинана юккъе тӀеккхийтар снаряд. Из денелора гӀулакх бахьан долаш Чихмана Ленина орден енна.

Дукха нах боа а байташ 32-ча Краснознаменни стрелкови дивизе шийн декхар кхоачашдир, эггара кхерамегӀарча хана совцабир Москвана тӀабоагӀа гитлеровцаш.

Бородински аре, Кутузовна егӀача обелискана юхе, 1941 шера латтача тӀом тӀа лийгараштa дегӀа памятник дегӀа. Цун когашка массаза а керда зизеш кул. Уж дукхха да. Беркал оалаш болча нахa безе а лоархӀаш даим дег чу лоаттабу гитлеровски эскар эшаоулургдолаш дац яхаш бийца фаьлг дош доацар долга хьахьокха турпалаш.

Николай ШЕВАНКОВ,
полковник.
(АПН).

СТУДЕНТИЙ ІИЛМА-ТОХКАМА БАЛХАХ

Грозненски мехкдаьтта институтв очни отделене 5 факультете дешна багІача 3000 кагийча нахахи мехкарехи 300 совгІа студент юкъеэзаз Іилма-тохкама балха. Берригача студентех 10 процент совгІа худ уж.

Иза болх института эрригаш а хІана яц аьнна йолча кафедрашка вІашагІъеххача студенчески Іилмаш кружокашка (СНК) бу. ДукхагІча даьккъе хІара кружоне секцеш я, хІаьта цар членаша преподавателий кулгалца Іилма-тохкама дешаш къестаду. Бокккен сакъердамех болх бу мехкдаьтта химически синтеза кафедра студентий кружока членаша (кружока кулгалхо В. Балашова), юкъарча геологе кафедра (кулгалхо М. Н. Смирнова). Цига студенташа къестаду ловиан породай чІоагІал меллий, мохк агара бахьанаш малагІаш да хойташ хола, кху тайпа дешаш. Кердача приборий конструкци уттаеш я физика кафедрера студентий йоккха группа. Скважина чура алмнут юста керда модель хьаяра экспериментальни балхаш даьд кердадараш лохача а мехкдаьттен гази доалла моттигаш тохкача а, промысловни геофизика кафедрашка.

Студенташа бецкха Іилман болх бу общественни Іилмай кафедрашка ни. Аллахвердяна, Койтева, Фильвина, Зоева, Багдасарьянца, кхычар кулгалца. Производство вІашагІйоллареи плапаш уттарен кафедре (кулгалхо Л. М. Уманский).

Цхьайолча секцешка студенташа беш бола Іилман болх дешара процессаца айхха бувзабенна ба, цуи итогех пайда эц курсовни дипломни проекташка.

Студенташ иштта юкъеоз кафедраша предприятешца даьча договорех деча Іилма-тохкама балхашка дакъа лацара. 1967 шера цу балхашка дакъа лоацаш хиннав 270 студент.

Студентий Іилма-тохкама балха тІара доккха кхоачамбоацар да помещени ца хилар бахьан долаш вІашагІа ца йоллаш латта студенчески конструкторски бюро (СКБ) ца хилар.

Соалка общественни Іилмай проблемана хетаяьча эррисоюзни конкурсе а кхыча ВУЗ-ий Іилман студенчески конференцешка а дакъа лоацаш хиннай студенчески Іилман кружокий членаш.

Общественни Іилмай проблемана хетаяьча эррисоюзни конкурса жюре хьа а херма, дІачубеннаб 8 болх (доклад), хІаьта цар автораша бахкал оалаш йола грамоташ еннай. Уфимски мехкдаьтта института XVIII-ча конференце 1-гІа преми елар бензольни соединенеш тахкара хетабаьча студента Кузнецова балха (ДТС-63-1), II-гІа преми хьожайир депрессорни пересадкаша беча балха хетабаьча студента Бибика балха (НТС-63). СНК членаша дакъа лаьцар Черий-Балкарей Паччахьалкхен университета Іилман конференце (ни. Соколов, Иванов, Ярошенко), докладаш йир г. Баку Азнефтехима студенчески конференцех г. Москва МИНХ-ея (ни. Умаров, Сичердин, Рощин).

Кердача алмнут юстара экспериментальни моделе (авторащ В. Мишечкин, В. Рыбаков, Л. Хохлов, кхыбараш) II-гІа преми няцар ВЛКСМ обкомо вІашагІтехача дешна багІача кагирхошта карагІдаьннарашка хьажара областной выставке. Новочеркасске хиннача Кавказа ВУЗ-ий студентий Іилма-тохкама конференце, итогех лаьца оттаь 16 доклад дІачуеннай Іилман конференце.

ХІанз март бетта гулье лаьрхІача XI-ча Іилман студенчески конференцена кийчо еш я СНО а кафедрашкара студенчески Іилман кружокаш а. Докладаш оттаяра залкаш тел конференце организетаьга. Цу докладех дукха ираш студенташа къаьстта шоаш баьча Іилман балха хетаь я: хлористи углерод-изоалюмови смеса физико-химически свойстваш тахкар — студент Карельцева (НТС-63-1), Советсков кхача юрта мохк агарах — Данкова (НИ-67-2), яйгача силавех аь бурув детта турбаш инженоалярах — (студент Ю. Оборин, В. Буровлева, Б. Гайрбеков), скважина чура алмнут юстарга керда конструкци — (А. Гончаренко НГ-64-1), кхаь шаропечаш остай оноран чинияра ял бахар — (М. Лыбода, В. Сешин), кхыбараш. Общественно-политически темана хетаь дукха докладаш хьачуеннай КПСС историе кафедра.

СНК членаша хьжедикъача Іилма-тохкамен конструкторски балхий выставка оттаергья конференци хьедача денна хетаь.

Мехкдаьтта института студенташа беш бола Іилман болх уха ВУЗ-а дешара процесса бокъенца дола органически дакъа а дь дІаоттабара хІанзчул тІехьагІа ше дезаш дукха хІамаш да института СНО Совета а общественни организацей а. Цунна чІоагІа хІандъех КПСС XXIII-ча съезда а ВЛКСМ XV-ча съезда а решенеш.

Дукха ха болцаш хиннача ВЛКСМ ЦК пленуме а нийха чІоагІа уйла тІаххийтай студентий Іилма-тохкама балха, хІаьта цо ВУЗ-ера довлар творчески хилийта а халкъа боахама специалисташ кийчбелга дикка тоаде а деза.

П. ЗАБАРИНСКИЙ,
Грозненски мехкдаьтта института СНО председатель, профессор.

Чахкьалиной цхьальха а дешара семестр.

Нохч-ГІалгІай пачахьалкхен педагогически института химико-биологически факультете дешна агІача Журавлева Валентинай тІехьара семестр я ер. Цунга хьажаш бе сакъердаш, цхьабогьда, атта боацаш хьехархочуй болх.

ХІана эргІанарча экзаменацешка воссана кийчлуш я Валентина.
СУРТА ТІА: химе Ізменш я В. Журавлева.

Ю. Бабанища сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВЕЖАРИЙ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

БОЛАТА НАЬКЪАШКА

ВАРШАВА. (АПН корр). Шоаш доахача кердача къаьхегама толамех укх денощка рапорташ телаш ба польски энергетикаш. 1968 шу хьатІакхоаччаш бола бе йолленнай Тарновске — Гуры-Глаевь яха электрофицированни машиннаькъа керда аргІа. ЙоккхагІйола кІор боакха район Силези цо вІашагІтохаргья мехка форда найІараша. Цу наькъа тІа паравозашта меттел электровозаш лел хІана. Машиннинаь эргабаккар бахьан долаш тове езаш хилар доархІамегІа йола узловой станцеш а. Керда график оттаьчул тІехьагІа цхьайолча моттигашка сахьата 140 километр никъ бу локомотиваша. Тоаленнад пассажираша гІулакх делга.

Ер шу чакхдалалехьа беррига наькъа электрификаци яь боала дош деннал гІишлошъерала, тІаккха хІанначул 50 процент дукхагІа мухь дІа-юха кхухьаргба шига.

МИШКОЛЬЦ

ТОАЕШ ЛАТТ

БУДАПЕШТ. (АПН корр). ДетІайовгІаш а тоалуш а латт йоккхагІа зиллача Венгре шоллагІа йола город Мишкольц. 1968 шера болх бе йолалургья цІенош ду комбинат. Цунна эша оборудовани кхухьийт Советски Союза предприятеша. Микрорайоний центрашка хьалдергда массех дуккказа вІаштІардаь цІа, цу даькъе республике эгтара лакхагІа дола 23-зза вІаштІардаь цІа а толаш.

Ер шу чакхдалалехьа хоза совгІйт кийчлергда Мишкольце бахача нахь — хьалъергья машиностроительни техникум, спорта Дворец, областной библиотека чухургйола керда цІа, йоккха универмаг.

И. НУЛЬЧАР

360 МЕТР ЛАКХА ЙОЛА

ТЕЛЕБАШНИ

БЕРЛИН. (АПН — Панорама ГДР) ГДР столица центре хьалъеш латт телевизионни башни 360 метр лакха хургья из, е Эйфелеви башнел 60 метр лакхагІа.

Лаьттан тІара 200 метр лакхалелча гІишлошъераша хьалъергья производственни помещенеш, нах хьежа майда, гІ боаха кафе чухургйола шир. Города панорамага хьежаргба цига уха нах. Сихха лелача кхаь лифто дениен букх эзараш нах дІа-юха кхувларгба.

КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕЧА

ВЬЕТНАМАХ ДОЛА

КИНОЛЕНТА

БУХАРЕСТ (АПН себ. корр.). Кердача шера хьалхарча денощка дениз румыниски кинозрителаш хьежаш ба Александру Сахия цІерагІча киностуде арахийцача документальни фильмага, хІаьта шир из чІоагІа безаме тІайийцад. ІІо дог тохалолийташ доача киноленга хьахьокх турпалей вьетнамски халкъо американски агрессораша духьала лоаттабу къовсам, вьетнамски вежарашта социалистически мехкаша ду новкъостал.

«Ханой малх хьалбаьча лена малх чубаззалца» яхаш да из фильм. ДРВ столице шоашта бІаргалайнарех дувц цуи авторана. Сценариста а режиссера а Павел Константинеску операторий Джоджеску Иои Бырсанен вІаштІехьаьннад зрителашта дукхагІа дезалургІйолча тайпара кино залкха. Киноленга хьахьокх героически турпала тІема а къахьегама а хьинар.

Ф. АНГЕЛИ.

ЧЕХОСЛОВАЦКИ

КИЗГА — ЮГОСЛАВЕ

БЕЛГРАД (АПН корр.). Вагирхой ШягІа дукха ха болцаш хилар Чехословацки кизга, фарфора, ювелирни хІамай выставка. Цу экспозицега хьежар отташ эзараш нах. Иштта дукха нах хиннабац Халкъа музее Ван Гога картиний выставка хиннача хана ...

ХІара дийнахьа выставкера йоахар хьаьычо динарий кхьа миллион маьха хІамаш. Выставке цхьан дийнахьа аххха шина садьта ах миллион динарий маьхя кхалнаха лелаю хоза хІамаш екхаа.

Югославски импортни организацей вIкалаша чехословацки фирмашца боккхача маьха сделка йир.

«БОЛГАРСКИ

ПИСАТЕЛА» — 20 ШУ

СОФИЯ. (АПН-БТА). Дукха ха йолцаш шиж 20 шу хилар дезаьал республике эгтара йоккхагІчарех йоаца «Болгарски писатель» яхача книжни издательство. Цо боллаш йолеча дена цо арахийнад 2400 цІи йола книжка. Царех бІаьннеад совгІат деннал.

«Юбиляра» дукха арахийнад болгарски литература классикий произведенеш. Иосала. Вазов Ивана произведенеш цхи миллион гаргга экземпляр а йоли 54-зза арахийцад цо. Аххха укх шера «Болгарски писатела» арахепаргья 39 миллион издательски лист. Арахаргда керда романаш, болгарски поэзе антологи, «Болгарски искусство».

Зуламий «рекорд»

ВІашагІкхийттача Штаташа, Вьетнама чалкъа дехьалера агрессивни тІом дІахо шеобара никъ е лелабеш, эргІанара «рекорд» оттайир Керда шу хьатІакхоачаш. Американски авиаци Вьетнама Демократически Республикий КъулбехьенВьетнамех городашта юрташтен чуйийттача бомбай эррига тоххаш, Пентагона данмех, 1.630.000 тонн хилар.

Уж дукхагІа я дукен шоллагІа тІом лаьттача шерашка европейски тІема театре чуйийттача эррига бомбаел; кхозза дукхагІа я шоллагІча дукен тІема шерашка Тайжача океана тІа хиннача тІемашка чуйийтарел, шоаза дукхагІа я корейски тІом мел латтача хана цига чуйийтача американски бомбаел; хІара вьетнамца лелхача вешестай 50 килограмм гаргга а вьетнамски лаьттан хІара квадратни милана 12 тонн а кхоачаш бомбаш я уж.

Ишта да, бомбашца лаьрхІана, США Вьетнамерча агрессена еча зуламе эскалацех хьахинар. Практически лаьрхІача, вьетнамски территоре тІа цхьаккха район яц американски фугаскаш гІа ца легаш. Цхьа Ханойна налет яьча хана минут яхе мара американски ракеташ етталора английски консульства зданена, хІаьта хІанз, английски газеташа деча хоамех, американцаш бехказ бахкабала а, Великобритане правительства Вашингтонагара хьадех даь эе юхаметтаоттадента. Камбоджан Лаосен территорена бомбаш чуетт США ВВС-а самолеташа. Хоам хиннаб, американски авиаце Таиландерча цхьайолча объекташта налеташ еш хилярах.

Цхьабакъда, Къулба-Малхбоален Азера ужжал шера моттигаш чулоацаш бомбаш чуеттарах а кхоачам леташ Пентагона Декабрь бутт боаш КІайча цІено хьакхайкадьд «китайски доазол дІоахха лорча буферни зона тІа гІоллен Ханойна гонахьарча 20 миль йолча радиусех паргІатта лелар» цаяоташта мукъа баларца фегарча тІема оттадаь хиннар «доазонаш мелдеш» хилар.

ТІа-тІа дукхагІа хулаш латт США авиацино Къулба-Малхбоален Азе лоаттабеча лаьттан тІарча тІема эскалаци а. Шии ша дявизи Лаосе яхийтара планаш уттаеш я Пентагон. Дукха ха йолцаш Канберре вахча хана США президента Австрале, Нови Зеланде, Таиланде, Филиппиней кулгалхошкара хьадийхар инарала Уэстморленда экспедиционни эскара кхы тІа а салтий лулга.

Хоам хиннаб, 101-ча фегарча-десантни дивизенара 10 эзар салте фега гІолла Вьетнаме вохийташ хинярах. Цу эррига операцега 17,5 миллион доллар гІоргда. Цхьабакъда, Вашингтоне цхьаккха хІама кхоаш инарала Уэстморленда дІадехьа кхоачашдерах Вьетнамера американски бІу укх гаргарча хана 525 эзар салтечуйга кхочабеш дукхагІа хилийтарах.

«Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» яхача журнала тІехьарча номерех цхьане тІа кепатехай вьетнамски авантюра «Америка дерригача историе чухь эгтара кІезигагІа халонаш тІенхоеццеш долча тІемех» хилар бакъдеш йола статья. Иштта ца бакъдеш дола къамельлаш каст-каста ду Вашингтона боккхийча правительственни деятелаша а. Цхьабакъда, из — бІехача довзарах дола хоза хабар.

США бІунех дІабаьннча салтий, американски даннеех, 1967 шу чакхдоалаш 15.000 сог вийнен 100 эзар совгІа сег човнаш яьа ва. Сиха тІа-тІа дукхагІа хуя чуухийташ йола самолеташ, Цунца дувзадена белгаьдоаккх, эгтара хьалхара 76 самолет чуйийтара иш шу совгІа ха кйиша хилар, хІаьта хІанз, Вьетнамски тІемахой хІанзерча ракетни герзаца кийчбаьчул тІехьагІа, США авиацена хула эзаш дукха а дукхагІа да. Укх тайпара дувц Ханойна тІеенача хана чуйийтача самолета американски пилота майора Малкейна: «Никъ бехкаш селлара чІоагІа ваь дов цІаьхха а нийсленалаш сона. ХІаьта «лаьтта — фо» яхача ракетех лаьца вьюча, сона хетаргахьа, уж юкъе тІа а етталу, хІаьта дукхагІча хана цар еттача хІамашта кІалхардовла торо йоацаш а хул тхо. Сайна тІайоагІа ракета сона цІаьхха бІаргайнача хана, со кІалхарвоалалургвелаш вацаз. ТІаккха из кхийтар. ХІанз со плене ва».

Массанена а хоаш да, Вьетнамерча американски агрессена духьаларча протеста дампани ВІашагІкхийттача Штаташта шоашта чухьа а шал вера яьрхай. Мехка политически гІоварий вакалаша, общественни деятелаша, интеллигенце, студенчества дІадех вьетнамски халкъ дІахо а яззагІа мутІахьа де гІертарах хІамна хургдоаца планаш ютилга. Цхьабакъда, укх тІехьарча хана цу болама юкъе хьайниай къаьстта юкъа метаргйола керда элемент.

Вьетнамски авантюра дІахо яхьара духьала къамельлаш де баьнаб тІема гІулакхаш тІара американцаш а. «Эсквайр» яхача американски журнала декабрьски номер тІа кепатехай хьалха хиннача США форда гІашлой корпуса командующе инарала Шоупа, хьалха хиннача лаьттанцарча бІуний штаба начальника инарала М. Риджуэя, хІанз отставке болча инаралаша Д. Гэвина, С. Гриффита, Р. Хюза, Х. Кестера, США кхыча военначальникаша. Гэвина кхачох, «доккхача гІалате» бола Вьетнамера тІом шоаш харшахьа лоархІама хьахайнаду яхаш дувцаш йола статья.

«Цхьангена а дьаллоро этта йоалаш морально кегабенача кулгалхоех латташ йолеи гучахьа двигаторски никъ лелабеш йола правительство дьал а лоцаш, — аьлар инарала Р. Хюза байна турованаш дагаболара Дениа хетаь дукха ха йолцаш хиннача церемоне, — Вьетнаме ваьй лоаттабер аибоальни тІом ба. Цу трагически тІема юкъера дІаловла деза вийх».

Нагахьа сана уж къамельлаш инаралашта юкъера — США эррига агрессивни планий юрттерча чІоагІаловна юкъера арадувлаш хьача, цуц маІан да, гІулакхаш ВІашагІкхийттача Штаташта лаьттув боацача оагІоралье лестеш латташ хилар.

Б. АРАЛОВ.
(АПН).

ТІема хилара бирса хьалаш делланехьа а, дуга чІоагІа хьуэнкъадаьд Вьетнаме Демократически Республика лаьтта лахадераш. ХІанз цу культура шоллагІа хьуанкъан чуэцаш ба ...

СУРТА ТІА: Нашка яхача пронинцерча цхьан кооперативе хьада дуга деньадеш латт.

ВНА—ТАСС сурт.

ДОВЗАЛАШ: «СЕЛЬСКИЕ ЗОРИ»

«Къилбаседа Кавказен ЦЧО-и юртбоахама производство» яха журнал дешашбараштта юкъе ийсбала мел «Сельские зори» яха журнал шоашка кхаьчад пешбаргбараш. Хьалха хила цІи кхы хургьяи журнала. Зональни журнало 1968 шера цхьоалагІча январе дена хийцай шиі цІи а формат а. ДоккхагІа диллача кІезигдукха зІамиглеенах из, хьалхара шиі объем меттаьа а юсаш.

Журнала эсахараш я хувцадалаза дасед. Хьалин а сана, зональни журнало керттера уйла тІаухайтаргья къахьегама хьадхалаттача методий, дикагІча боахамий, бригадий, фермай, хІаьта иштта юрташкарча къаьст-къаьстача къахьегамхой опыта пропаганда яра.

Журнала январски номера тІа — «Пятилетка — ханал хьалха» яхача рубрикана кІал кепатека я «Кхашкера алета фабрика» яха йоккха статья. Цу тІа дувц йоаьал уттача Ставрополье зоне ялатий культурай лакха тьункъамаш кхелара опытах лаьца. Дувцар хадьад «Безопасненский» колхоза председатела Василий Иванович Яровенкоси колхоза йоккхагІча агронома Иван Васильевич Карпухиней. Хьалхарчо къоастам боллаш хилу «зІамигІча» кий дехкарех боалача пайдах лаьца, хІаьта шоллагІчо, — колхоза ялаташ дуврий агротехникан гозалаги лаьца.

Теркам тІа а бахийта из статья еша могаду оаха. ХІара вІат дувш колхоз пайдане дехамаш корадоагІаргда цу тІара.

Соахка мехкe дукха а совхозаш лазачa боахама расчетага кьхар. Цирeх я Ростовски областа «Сальски» совхоз. Планированеи экономически стимулированеи керда система лелаеча ах шера чухьа совхозан производство дегІлехкуалара дикка доккха беркат деннад. Соахка совхоза къахьегамхоша 1400 эзар сома пайда баьб ланах бе безаш хинначa 841,8 эзар сома метта.

Экономически Іилмай кандидата, ВНИИ ЭСХ Къилбаседа-Кавказски филиала Іилман болхлечо Ю. Камбарова кепатехай «Специализаци — рентабельноста стимул» яха статья. Цу тІа автора хьахьокх юртбоахама производствана специализаци про цуй дерригача доакъой рентабельноста еш йола влияни.

Кхаш лелаерий теркам тІагІоргба академика П. П. Лукьяненкой «Гурахьа дувча кІа селекци» яхача статьена. Іилмахочо дувц вай мехка селекционерта болх дегІлахара историх лаьца, цу хьакъехарча шиі ... лаьца. ХІанз академии Лукьяненко болх беш ве гурахьа дуача кІи мерда ... тайпараш.

Ара Іе ла. Цхьабакъда, колхозаши совхозаши хІанзехьа а кийчлуш я бІаьстан балхашта. Кхетаеш ма дий дІадув фу шиі хиннахьа молхаш а теха кийчаь дІаоттаде дезалга. Тамбовски областа цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи фу молхаш а техa ... гІулакх шиі тайпара чакхдоах. Саратовски областе а санна — шлангашца молхаш еттара лаьцьаца.

Фу молхаш теха кийчлара кердача методах дувц журнала тІа кепатехача статья тІа.

Сомийн комсий бешамаш лелераштa могаду оаха КПСС Дагестански обкома юртбоахама отдела заведующе М. Попандопулой «Дагестана лаьттан тІа» яха статья ешилга. Автора цу тІа хоаи Дагестане сомийн комсийн бешамаш лелаелга дегІахара хьакъехьара тершаме цифраш бахьъэраши.

КІезига яц хьайбаш лелалара хетаь материалаш а. Профессора А. Сысоева яьхьай «Хьайбай дукхал кхаметтаувттаяра лоархІамегІа долла дешар» яха статья, ветеринарни Іилмай кандидата, Къилбаседа-ХІирий АССР Лоаман юртбоахама института доцента П. Хильквича кепатехай «Маца даххарга хьажа деза» яха статья.

Журнала тІа дика очерк кепатехай Иса Тагирова. Цу тІа дувц республика дикагІча доярках Комбаймагомедова Хамисах лаьца. Цунна дукха ха йоацаш Социалистически Къахьегама Турпала сийлахье цІи еннай.

Колхозийн совхозийн механизаторий опыт юкъа дукха материалаш я журнала тІа. Цирех я В. Скуратова «Специализаци ю оаха ремонтни белхаш» яха статья профессора Н. Вознесенскея инженера В. Аннищенкой «Тракторо болх бу кончаьча газаца» яха статья.

Хьайбаш лелаеча механизацораштa пайдана кургда шурий-товарий фермай помещенешкара кхо механизировани дІалахара опыт йовзар. Цунах лаьца дувц Черий-Балкарой «Колхозстройпроект» яхача проектни института инженера-технолога Р. Амирева «Кхо пневматически дІадахар» яхача статья тІа.

Юрта боахаме тІа-тІа дукхагІа дакъа лун авиаце. Цхьабакъда кхоачамболлаш аэродромаш ца хилар самолетех пайда ийбара новкъарле ю. Цу тайпара аэродромаш яха йиш я колхозий низаеца. Журнала тІа кепатехай Л. Козловен П. Арбузовен «Боахачашта юкъера аэродромаш» яха статья. Укхаза кепатеха я цу тайпарча аэродрома чертеж а.

Журнала январски книжка тІа кІезига яц кхыйола чулоацам бола материалаш а. Довзалаш «Сельские зори» яха керда журнал.

С. ЧЕРВОННЫЙ,
«Сельские зори» яхача журнала отдела редактор.

АРМЯНСКИ ССР. 1968 шера Армяне промышленни предприятешкара дукха керда хІамаш йоагІаргья тикашка.

Сурта тІа: «Севан» — нхьегІаш яла истела тІа лоаттаю програмни управлени а йолаш йола автоматически машина. 5—6 дезалхо волча цІенна чІоагІа дика саттал я из.

Э. Меликяна сурт.
ТАСС фотохроника.

№ 1 ЙОЛА

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Укх денощка КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганди агитацен отдела «Агитатора блокнота» кердача шера хьалхара номер арайийнай.

«Пропаганди агитацен средствий теронаш — пятилетка ханал хьалхи кхоачашъяра» аьнна А. Зарушен В. Яворскен аьнль статья кепатеха я номера хьалхарча оагІон тІа.

«Беседа е» яхача рубрикана кІал кепатеха я обкома промышленно-транспортни отдела заведующе Н. Правенье «Пятилетка 3-гІа шу старте!» яха статья. Кавказ бахьан долаш тІом хиннa 25 шу дизарга хетаь кепатеха я В. Сихарняна «Грозненски оагІорахьага» аьнна яхьаь статья.

Агитаторан политинформаторан долча новкъостала лаьрхІа вай мехкен Нохч-ГІалгІай республика халкъабоахам пятилетка кхоалагІча, диьаагІча, пхезагІча шерашка дегІабара цифрай фактайи шерра подборка еннай номер тІа.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІонаш Грозни ихьала хургья, долльа ха хилаеахьа лоо долхаргда, къилбаседа-малхбузехьара гІаьххьа мух хьекхаргба, температура 7—12 градус шелал а йолаш хургья.

12 январе юкъ-чиьце тІара а юлаш мархаш хургья, лоо дикха мег, цхьайолча моттигашка хьагІо дарз хьекхаргда, къилбаседо - малхбузехьара гІаьххьа мух хьекхаргба, температура буйсанна 10—15 градус дийнахьа 0 градусагара 5 градусага кхоачаш шелал а йолаш хургья.

Метеостанци.

ШАХМАТНИ ЧЕМПИОНАТЕ

Дукха ха яц республика шахматистий полуфинальни лхьаш хиина. Цига дика хьекхаваш гойтараш бе хІанз республике дІадолаенначь 1968 шерарча шахматни чемпионате дакъа лоацараш. Царна юкъе ба спорта мастер Г. Мовшович, мастерала кандидаташ: А. Хасанов, Х.-М. Ошаев В. Демушкин, А. Богданов, кхыбараш.

Цу яхь яи тур чакхъяьннай. Сакъердаме дар хьалхарча туре спорта мастера Г. Мовшовича мастерала кандидатаца Г. Карандеевца хинна вІашагІкхетар. Юхьанца совле Карандеевга а йолаш дІадоладалар ловзар. Цхьабакъда юкъе кхаьччача хана юкъ «Король» бера валийтар цо.

В. Демушкинц вІайчарца ловзаш дика хьекхамаш гойтар Грозненски НИИ инженера мастерала кандидат волча А. Хасанова. Шиі хур дир Демушкина котвала гІерташ. Цхьабакъда аьттув баланзар.

9. Райсененца ловзаш 36-ча холе котваьлар къона кандидат спартаковец В. Брюзгин. А. Богдановен А. Хантен ловзаьа парти цхьаккха а кот ца воалаш чакхъьлар. Мастерала кандидат В. Мостовой («Труд» общество) сицилийски защите цхьоалагІа разряд йолча Ю. Крамаренкел котваьлар.

Сиха Вистельлар яхь эгтара къонагІа волча шахматиста А. Хонта А. Богдановца хинна матч. Цига цхьаккха а котвалабар. Яхь латташ я.

В. ЖУН-ТРИПОЛИТОВ,
республиканский категории судья.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Укх денощка республика профтехобразоване Управлене боллой семинар хилар. Семинаре дакъа лаьцар профтехучилищий директорий культурно-кхетама балха болча помполитаща, ВЛКСМ комитетий секретараша, общежитей воспитателаша.

ГулбеннaрaшТа хьалхашка вешара ах шера итог а ен дІахо дисача ах шера профтехучилищий коллективашта хьалхашка латтача декхарех лаьца доклад йир республика профтехобразоване Управлене начальника заместитела З. И. Ахматханова.

Цул тІехьагІа республика спецпрофтехучилищашта педагогически коллектива балха опыт йийцар воспитателаша.

Семинар чакхйоалаш Грозни исторически моттигашка тІолла экскурси йир цар.

В. ИВАНОВ,
воспитатель.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-38-11; бехктохкалца секретара—3-34-38; партийни вахарец, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий—3-42-78.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-38; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-18; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-78.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ04008. Заказ № 154.